Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һэн гарана | № 110 (13599) | 1974 оной майн 14, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ҺУНГАЛТАҺАА ҺУНГАЛТА ХҮРЭТЭР

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведые һун... 4 жэл үнгэржэ, тэрэнэй түлөөлэлгын болзор дүү... Шэнэ һунгалта июниин 16-да болохо. Үнгэрһэн ...тасаагай туршада манай гүрэнэй дээдэ засагай хэ... бүтээһэн юумэн түүхын туйлай ехэ удха шанартай. ...үеын туршада совет арад коммунис байгуулалтадаа, ...С-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, эб найрам... хамгаалха программые бэелүүлгэдээ ехэ амжалта ...лажа, оронойнгоо саашанхи хүгжэлтые хурдадхаа.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр совет ороной экономи... хүгжэн һалбарна, соёл культурань, хүн зонойнь ажа... һайжарна, совет гүрэнэй уласхоорондын нэрэ ...нь дээшэлнэ, хүсэ шадалынь бэхижэнэ.

Совет арадай нэгэдэл бэхижэнэ.

Совет арадай аха дүү бүлэ соо буряад арад үнгэрһэн ...үүдэй туршада хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгүүдээр ...орхон байна. Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн ... туршада промышленностиин, барилгын, транспор... хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд баригдаа, хүдэлжэ ...ан олон предприятинууд шэнэ цехүүдээр, шэнэ тү...лгэнүүдээр, технологическа шэнэ үйлэдбэринүүдээр ...гжэжэ, хүсэ нэмээ. Тиихэдэ олон шэнэ барилганууд ...о байнхай. Научно-техническэ дэбжэлтэ жэл ерэхэ ...хурдан болоно.

Республикымнай хүдөө ажахы хүгжэн һалбараа. Газар ...ан эрдэм наукын үндэһөөр эрхилэгдэжэ, улам ехэ ...а хуряагдадаг болоо. Нийтын малай тоо толгой ...орно, үүлтэрынь һайжарна, ашаг шэмэнь дээшэлнэ.

Буряад арадай соёл культурын дээшэлһэн тухай бу... эрдэмтэдэй, уран зохёолшодой, композиторнуудай, ...стнуудай, уран зураашадай һүүлэй үедэ бүтээһэн ...зохёолнууд гэршэлнэ.

...н зоной ажаһуудал улам һайжарна. Парти, прави...ствын зүгһөө абтаһан хэмжээнүүдэй ёһоор һүүлэй ...эн жэлэй туршада хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай ...хүлһэн, колхозникуудай ажалай түлөөһэн, илангаяа ... Буряадай республикада ехээр нэмээ. Мүн пенсиин, ...ын фондһоо үгтэдэг тэдхэмжын хэмжээн дээшэлнэ. ...дуудта, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта ажалшадые гэр ...ар хангалга онсо ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдэнэ. ...ууддалаймнай улам баян дэлгэр, болбосоронги бо... байһые айл бүхэн, ажалша хүн бүхэн өөрынгөө ...ал дээрэһээ үзэнэ, харана.

Манай орондо бүхы юумэн ажалша хүнэй аша туһа... гдэдэг юм. Энэ хадаа Коммунис партиин ажал ...лгын гол зорилго мүн. Совет хүнүүдэй һунгалтаһаа ...алта хүрэтэр туйлаһан амжалтанууд коммунистнуу... ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй илалта ..., социалис демократиин, совет засагай, манай депу...удай ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд мүн.

Совет ороной ажалшад 1974 онии, түсэбтэ табан жэ... тодорхойлхы жэлые һайнаар эхилээ. Буряадай рес...икын хүдэлмэришэд, колхозникууд үргэн ехэ социа... мүрысөө дэлгэрүүлээд, абаһан уялгаяа, хараалһан ...өө ажахын һалбари бүхэнөөр үлүүлэн дүүргэнэ. ...гаая һүүлэй үедэ, һунгалтада бэлэдхэлэй эдэбхитэй ...о бүри ажалшадай ажалай, политическэ дэбжэлтэ ... хүсэтэй, үргэн болоно.

Мүнөө эрхим хүбүүд, басагадаа СССР-эй Верховно Со... депутадта кандидадуудаар дэбжүүлээд, ехэ этигэл ...бари үзүүлээд байхадаа, һунгагшад саашадаа бэе... түсэб зорилгоёо хараалаа. Тиигээд үшөө ехэ амжал... илалта туйлаха байһандаа батаар этигэнэ. Юуб гэхэдэ, ...унистнууд, партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэл илагда..., ороной хүгжэлтые хангадаг найдамтай хүсэн гэжэ ...дэ оронхой.

Мүнөө совет гүрэн ямаршье ехэ, орёо зорилго дүүр... арга боломжотой, тиимэ зорилгонуудые урдаа та...шье. Зүгөөр манай хамтын хэрэгтэ ажалша бүхэнэй ...даг хубита ехэ боложо байха ушартай. Совет гүрэ... бүхы хүгжэлтэ энээнһээл дулдыдадаг гээшэ. Тиимэ... Соведүүд, депутадууд энээн тухай онсо анхарха, ...ша олониитын хүсые энээндэ элсүүлхэнь тон шу...

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүд ... Алма-Атада, мүн ВЛКСМ-эй һаяхан болоһон съезд ... нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо совет ... бэелүүлхэ түүхэтэ зорилгонууд хараалагдаа. Эдэ ...гонуудай амжалтатайгаар шиидхэгдэхэнь совет хү... мүнөөдэрэй урагшатай ажалһаа дулдыдаха. Тии... ажалдаа эдэбхи үүсхэл бадаруулха, эршэ зориг ...ха, хэлэһэндээ хүрэхэ, хараалһанаа бэелүүлхэ гээ... ажалша бүхэнэй нангин уялга.

Совет хүнүүд урдын заншалай ёһоор, һунгалтын үдэ... ажалай амжалтаар, политическэ дэбжэлтээр угтадаг ... һунгалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүры... туйлагдаһан ажалай амжалтын дохёонууд мүнөө ... эхилээ. Һунгалтын үдэрэй дүтэлхэ бүри нимэ ...элнүүд бүри олошорхо. Энэ хадаа дэбжүүлэгдэһэн ...дадуудаа һунгагшадай дэмжэжэ, һайшаажа байһа... коммунис байгуулалтадаа бүри ехэ илалта туйлаха ...ндаа найдажа байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэ... — хамагые илагша хүсэн мандаха болтогой!

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

АРЬБАДХАГДАҺАН АМЖАЛТА

Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Алексей Павлович Кудряшовой даадаг бага комплексно бригада модо бэлэдхэхэ, таллуулха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн тухайгаа апрелиин 23-да элидхэһэн байгаа.

Бригада табан жэлэй түсэбэй ёһоор 92 мянган кубометр модо бэлэдхэн таллуулха даабаряа һаяхан дүүргэбэ. Тэдэнэр табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэл дүрбэн һара соо 93 мянга 100 кубометр модо бэлэдхэбэ.

Алексей Павлович Кудряшовой нэрэ республика доторнай һайн мэдээжэ юм. Бага комплексно бригадын хүсэ шадалаар һарадаа 2000 кубометр модо бэлэдхэн таллуулха үүсхэл гаргаа һэн. Бригадын энэ үүсхэлые «Забайкаллес» комбинадай бусад бригаданууд дэмжээд, хоорондоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна.

Бригадын ажалай эмхидхэлтэй танилсаха, ехэ бүтээсэ туйлаха гэжэ бусад олон бригада мүрысэжэ эхилээ. Хандагатайн леспромхозой энэ бригадада түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдэһэн юм. Тиигэжэ Алексей Павловичай даадаг бригада һара бүхэндэ 2000 кубометр. жэлэй туршада 24 мянга гаран кубометр модо бэлэдхэн таллуулжа байгаа. Энээнэй ашаар наймадахи табан жэлэй даабарине болзорһоонь холо урид, дүрбэ үлүүтэй жэл соо дүүргээ һэн.

Тэдэнэр урдань туйлаһан амжалтаяа арьбадхажа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые мүн лэ дүрбэ үлүүтэй жэл соо дүүргэбэ гээшэ. Түсэбөө дүүргэһэн энэ коллектив һаяхан шэнэ социалис уялга абаба. Табан жэлэй дүүрэтэр үлэһэн нэгэ жэл 8 һара соо 48 мянган кубометр модо бэлэдхэн таллуулха нэмэлтэ түсэб, мүн табан жэлэй даабариһаа гадуур 23 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахыда үгэхэ гэжэ тэдэнэр хараалба.

Нэмэлтэ түсэбөө, социалис уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэхэ арга боломжонууд элирүүлэгдээ. Энэ бригада Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой, В. С. Щукинай даадаг бага комплексно бригадануудай жэшээгээр ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэжэ эхилээ. Тиигэжэ ажалайнгаа бүтээсэ нилээд дээшэлүүлһэн байна. Хэрбээ урдань бригада 5 хүнһөө бүридхэгдөөд, һарадаа 2000 кубометр модо бэлэдхэн таллуулдаг байбал, мүнөө 7 хүн һара бүридэ 3600 кубометр модо бэлэдхэдэг болоо.

Тракторист-модо таллуулагша А. П. Кудряшов, трактористын туһалагшад И. И. Самолетов, А. И. Мальцев, модо отолон унагаагша М. М. Павлов, тэрэнэй туһалагша А. К. Вишняков, гэшүүһэ сэбэрлэгшэ Е. И. Бушко гэгшэдһээ бүридэһэн энэ бригада жэл бүхэндэ түсэбһөө гадуур 4600 кубометр модо бэлэдхэхэ зорилго урдаа табинхай. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ оронхой.

Амжалта ямар аргаар туйлагданаб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл һайн. Трактор. бензо-хюрөө, чокер гэхэ мэтэ һайнаар харуулагдана. Бригадын гэшүүд бултадаа шахуу 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Тиимэһээ ажалайньшье бүтээсэ ехэ.

Леспромхозой бага комплексно бригаданууд эндэхи эрхэ байдалда ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэһэн А. П. Кудряшовой дүй дүршэлтэй танилсаад, ажалай нимэ гуримда ороо. Мүнөө Хандагатайн леспромхозой 12 бригадын 8-иинь ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэжэ, бүтээсэеэ дээшэлүүлжэ байна. Иван Нестерович Зубакинай даадаг бага комплексно бригада һара бүхэндэ 3 мянгаһаа дээшэ кубометр модо бэлэдхэжэ, табан жэлэйнгээ даабарие дүрбэн жэл соо дүүргэхэ уялга абаба.

ХАБАРАЙ ЭРТЫН ТАРИЛГА ШИИДХЭХЫ ҮЕДӨӨ ОРОО.
ШАМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ЯБУУЛАГДАНА

Аймаг дотороо эгээн түрүүлэн хабарай тарилгын хүдэлмэрөө эхилһэн «Дружба» колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэтэйгээр ажаллажа байна. Халуун хаһадаа эртээнһээ бэлдэһэн тус ажахын бригаданuудта хамтадаа тарилгын долоон агрегат хүдэлгэдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр колхозой трактористнууд 3300 гектарта шэниисэ тарижа үрдиһэн байна.

Илалтын һайндэртэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ оролсоһон ажахын тракторно-таряан ажалай бригаданууд соогһоо В. И. Наумовай хүтэлбэрилдэг бригада 900 гектарта шэниисэ тарижа, хараалһан зорилгоёо сүм дүүргэһэндээ эрхимлэжэ ябана.

Тарилгын түлэг дундаа ябажа байбашье, механизаторнууд газараа тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлһэн зандаа. Бригадануудай трактористнууд паар хахалха ажалаа хоёр халаанда эршэмтэй ябуулна. Тиигэжэ һаяын дүнгөөр дурсагдагша колхоздо 1180 гектарта паар хахалагдажа, бэлэн болгогдоһон байна.

Мүнөө Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой механизаторнууд эртын ороо һото ургамалнуудые богони болзорто тарижа дүүргэхын тула бии хүсөөрөө оролдожо байнад.

Манай корр.

ҺАЯДАА ДҮҮРГЭХЭЭР ЗЭҺЭНХЭЙ

Михайловкын отделениин механизаторнууд аймаг соогоо түрүүлэн газараа хахалжа эхилһэн юм. Тус отделениин мэдээжэ механизатор Александр Карпович Елистратов тракторно-таряан ажалай бригадые хүтэлбэрилнэ. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ «50 лет Октярбя» совхозой Цырен-Доржо Гармахановай бригадатай мүрысэхэдөө, илажа гараһан юм.

Байгша ондо ажахымнай механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые богонихон болзорто эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шармайн ажаллажа байнхай.

Шэлэһэн мэргэжэлдээ үнэн сэхэ, дүй дүршэлтэй механизаторнууд манда олон. В. Климов, В. Кожемякин, Нестеров гэгшэдэй даадаг агрегадууд халаан бүриингөө даабарие 110—120 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо түрүүшын үдэрһөө батаар оронхой.

Ажахымнай механизаторнууд ойрын үдэрнүүдтэ хабарайнгаа эртын тарилга дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, хүн бүхэн оролдожо байнхай.

И. РУБЦОВ,
Чисаанын совхозой директор.
Хэжэнгын аймаг.

ФОТОРЕПОРТАЖ

АХА ДҮҮНЭРЭЙ ЗВЕНОДО

...мино тосхониие үн... гарахада, харгын урда ... һөөг модон соо механизаторнуудай вагон обёо... Тэндэ хүрэжэ ерэхэ... хэдэн хүнүүд үдын ...аряад, ажалдаа гара... бэлдэжэ, тамхилжа ...

...нэртэй амар мэндээ ...дажа, танилсабабди. ...нинь Кабанскын совхо... отделениие эрхилэгшэ ...тантин Антипович Чер... байжа, тэрээнтэй хаба... тарилга тухай хөөрэлдэ...

— Энэ жэлдэ баян ургаса ...жа абаха гэһэн социа... уялгаяа дүүргэхын ту... манай механизаторнууд ...айнгаа тарилга саг ...ртонь, һайн шанар...ар үнгэргэхэ гэжэ бү... хүсөөрөө оролдожо бай... — гээд тэрэ хэлээ. Га... хүйтэн байгаашье ... тарилгамнай урагша... ябана.

...хөөрөөшье, тарилгын хүдэлмэри тус отделенидэ эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Отделениин механизаторнууд энэ жэлдэ 550 гектарта шэниисэ, 250 гектарта горох тариха түсэбөө үни дүүргэнхэй. Мүнөө тэдэнэр ешмээн, обёос, силосэй ургамалнуудые тарижа байна.

— Бүхы механизаторнууднай эрхим һайнаар ажаллана гэхэдэ алдуу болохогүй, — гээд отделениие эрхилэгшэ үргэлжэлүүлбэ. — Эндэ гурбан аха дүүнэр Суворовтон илангаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр эндэ дүтэхэнэ тарилга хэжэ байна. Ошожо танилсахадатнай болохо.

Гурбан аха дүүнэрэй агрегадуудта хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэдэнэр сеялкэнүүдтээ үрэһэ хэжэ байба. Намайе таниһан Василий Яковлевич хажуудам түргэнөөр ерээд, гараа үгэхэ зуураа хоёр аха дүүнэртээ танилсуулба.

Тэдэ хоёрынь баһал Василитаяа адли шарабтар шарайтай, хүдэр шанга бэетэйнүүд. Нэгэниинь Алексей Яковлевич, нүгөөдэнь — Петр Яковлевич.

Василий Яковлевич Алексей Яковлевич хоёр коммунистнууд. Тэдэнэр дүү хүбүүн Петр Яковлевичаа абаад, гурбуулан нэгэ звено болохо. «Беларусь» тракторнуудтаа сеялкэнүүдые шагталжа, тарялаандаа гаранхай.

Гурбан аха дүүнэрэй звено полидо гараһаар арба гаран хоног үнгэрөө. Энэ үедэ тус звеногойхид 600 гаран гектар таряа тариба. Үдэртөө агрегат бүхэнөөрөө 13 гектар таряа тариха даабаритай байбал, 19—20 гектарта хүргэнэ. Хүдэлмэриинь шанар һайн.

Ц. СУБАНОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) механизаторнууд Василий, Петр, Алексей Суворовтон. Доронь эдэнэрэй агрегадууд тарилга хэжэ ябана.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ХЭР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1974 оной майн 6-най мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Энэ жэлдэ ороохото ургамалай таригдаһаниинь (гектараар)	Түсэбэй дүүргэгдэһэниинь	Тэрэ тоодо шэниисын таригдаһаниинь	Горохой таригдаһаниинь
Улаан-Үдын	19225	27	51	22
Кабанскын	10200	25	36	59
Бэшүүрэй	18711	24	40	—
Прибайкалиин	2863	22	28	41
Сэлэнгын	10015	18	28	15
Зэдын	15349	16	31	16
Загарайн	4722	15	26	—
Мухар-Шэбэрэй	13158	14	25	12
Хяагтын	6583	12	19	—
Захааминай	2235	12	51	—
Түнхэнэй	3451	10	13	41
Хориин	2403	6	7	—
Хэжэнгын	2425	6	10	—
Яруунын	1525	2	16	42
Баргажанай	30	0,1	0,3	—
Хурамхаанай	—	—	—	—
Ахын	—	—	—	—
Республика бүхыдөө	111723	14	26	30

ДАЙШАЛХЫ ХАНИНАРАЙ УУЛЗАЛГА

... ороноо хамгаалгын ... дайнай гал дүлэ ... он жэлнүүд улам ...модожо байна. Гэхэ ...дышье олон жэлэй ... һаань, арад түмэнэй ...хэ баатаршалга ту... дурасхаал хэтын хэтэдэ ... Иимэ дурасхаал үн... тулалдаануудта ха...дай дурдалганууд ... уулзалгануудай үедэ ...на, гранит ба бронзо ...үүд бодхоогдонхой, ...хай хэдэн олон но... бэшэгдэнхэй, филь... ...огдон табигданхай. ... зэбсэг барин бодо... оронойнгоо нэрэ ... бэеэ даадаһан байда... хараалһан хүнүүдэй ...еын дайшалхы хэрэ... ...гаяа хүндэтэй, хэ... мартагдашагүй бү...гдадаг. Ветерануу... ...гуудынь сайгаа, ...рынь үргэн бэежээ, ...нарынь олошорно.

Хэды тиигэбэшье һаань, үнгэрһэн саг тухай дурасхаал элихэн һанагдажа байһаар. Энэнь фронт дээрэхи хани барисаан, дайшалхы нүхэсэл болон батажанхай. Шэбээ нүхэнүүд соогуур хилээмэ, тамхияа хубаалдажа ябагшад, дайнай хэсүү замые баатарлигаар гаталан гарагшад бүгэдөөрэн хэтын хэтэдэ анда нүхэд болонхойл. Тиимэл ушарһаа ветерануудай уулзалганууд, жэл бүри майн эдэ үдэрнүүдтэ эндэ хэгдэдэг уулзалганууд заншал болоо. Һанаха, дурдаха юумэн, хөөрэлдэхэ юумэнүүд ветерануудта бии.

18-дахи армиин ветерануудай заншалта уулзалга майн 12-то Москвада боло бо. Туапсейн, Новороссийскын, Керчиин түлөө байлдаануудай баатарнууд, Украиныe, Польшые, Венгрииe, Чехословакиие сүлөөлэлгэдэ хабаадагшад Совет Армиин Түбэй байшан соо суглараа. Эдэнэр Илалтын һайндэрые ниислэл хотодо тэмдэглэхын тула ороной нютаг бүхэнһөө ерээ.

18-дахи армиин ветеранууд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневые, холын тэдэ жэлнүүдтэ эдэнтэй хамта дайлалдажа ябаһан, дайшалхы нүхэрөө баяртай хүхюунээр, солдат ёһоной хани халуунаар угтаба. Леонид Ильич тус армиин солдадууд болон офицернүүдтэй хамта дайнай түрүүшын үдэрһөө, Илалтын парадта хүрэтэрхи баатар габьяата замаар ябажа ерэһэн байна.

Энэ уулзалгые 18-дахи армиин политотделэй начальнигай орлогшо байһан С. С. Пахомов нээгээ.

17-дохи гвардейскэ стрелково корпусой политотделэй начальник байһан, Советскэ Союзай Герой Н. С. Демин. 89-дэхи стрелково дивизиин политотделэй начальник байһан Г. С. Акопян, Новороссийскын далайн-сэрэгэй баазын командир ябаһан, мүнөө амаралтада гаранхай вице-адмирал Г. Н. Холостяков, дайнай жэлнүүдтэ 226-дахи стрелково дивизиин тагнуулшан ябаһан Н. Н. Картошкин, 107-дохи стрелково бригадын политотделэй начальнигай орлогшо байһан А. Н. Копенкин, 2-дохи гвардейскэ агаарай-десантна дивизиин тагнуулшан ябаһан Н. А. Савкин болон бусад олон ветеранууд дайнай үеын хэрэгүүд тухайдаа һанан дурдан хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев халуун альга ташалгаар угтагдан, ветерануудай үмэнэ үгэ хэлээ. Эсэгэ орондо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фашизмые даран һүнөөһэн ехэ илалтада хубитаяа угаа ехээр оруулһанайнь түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын үмэнэһөө ветерануудта дамжуулба.

Арми бүхэн, дивизи бүхэн шахуу өөһэдын ёһо заншалта уулзалгануудые үнгэргэдэг болонхой. Эдэ уулзалганиинь дайнай жэлнүүдтэ Эхэ ороноо хамгаалхаһаа гадна, мүн Европын арадуудые фашизмһаа абарһан манай баатар габьяата армиие түлөөлһэн нэгэдэмэл жагсаал болон үнгэрнэ, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Заншалта уулзалга бүхэнород, совет сэрэгшэдые, ородой зэбсэгые алдаршуулһан уулзалга болоно. Гэхэ зуура, үнгэрһэн дайн хоёр армиин тулалдаан байхаһаа гадна, мүн хоёр ондоо байгуулалтын — фашизмын ба социализмын тулалдаан байһан юм. Социализмын илажа гараһаниинь элитэ. Манай сэрэгшэдэй баатаршалгые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ сэрэгэй ара талада байһан ажалшадай баатаршалгануудые үндэрөөр сэгнэхэ зуураа, совет арадай илалтын үүсхэлшэ ба эмхидхэлшэнь ленинскэ Коммунис партиин байһые хододоо һанаха ёһотойбди.

Нүхэр Л. И. Брежнев эндэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXIV съездын батлан абаһан эб найрамдалай программые бодото дээрэнь бэелүүлгын. Коммунис партиин, ленинскэ Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой баримталан бэелүүлдэг эб найрамдалта гадаадын политикын хүсэ нүлөөн тухай хэдэ хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтоһон байна. Нүхэр Л. И. Брежнев түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ парти болон арадай үмэнэ табигдаһан ехэ зорилгонууд тухай, арад түмэнэй баян дэлгэр, болбосон байдал улам һайжаруулгын үндэһэ һуури болохо хэмжээ ябуулгануудые — манай ороной промышленна хүгжэлтын түсэбүүдые, партиин аграрна политикые сэхэ шууд, амжалтатайгаар бэелүүлгын тон шухала удха шанар тухай хэлэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ ХЭГДЭЭ

Мүнөө үедэ үйлэдбэриин halбаринуудые томодхожо, тусхай мэргэжэлтэй болгоогүй haa, хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр, ашa үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэнь бэрхэтэй байhаниинь хэндэшье мэдээжэ. Эгээл энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум онсо анхарал хандуулhан байна. Илангаяа мүнөө хүдөө ажахые хүгжөөхэ бүри дутын, мүн холын хараата түсэбэй табигдажа, орон дотор аграрно-промышленна комплекс байгуулха зорилгын бэелүүлэгдэжэ байхада, колхоз, совхоз бүхэнэй үйлэдбэриие зүб шэглэл, мэргэжэлтэй болгохо гээшэ гол шухала.

Шэнэ газар ашаглаhаар 20 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан Алма-Атада болоhон суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглэhэн байна: «Урданhаа хойшо үлэhэн олон halбаритай, таруу, жэжэ бүридэлтэй үйлэдбэри хүдөө ажахые улам ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ haад ушаруулна, тэрэниие научно-техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ тойбо татана. Тиимэhээ үйлэдбэриие саашадань тусхай мэргэжэлтэй болгохо, томодхохо, ажахынууд хоорондын хамжалгые улам haйжаруулха гээшэ мүнөө ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ үндэhэн шухала асуудал болоно».

Хэнэйшье мэдэhээр зүб шэглэлээ олоhон, томодхогдоhон halбаритай ажахынууд лэ хэзээдэшье ехэ аад, гаргаша багатай продукци үйлэдбэрилдэг гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна. Тиимэ колхоз, совхозуудта үнеэдhээнь заатагүй hү шэмэ хараа байса ехэ абтадаг, таряалан, сабшалангайнь ургаса дээшээ байдаг, бүхы halбаринуудhаань ашаг олзо горитой абтадаг.

Эдэ бүгэдые манай Эрхирэгэй совхоздо энэ талаар хэгдэжэ байhан зарим тэды түрүүшын хүдэлмэриин үрэ дүн гэршэлэн харуулна.

hүүлэй хэдэн жэлдэ манай ажахы оло мянган түхэригөөр гарзатажа гарадаг байгаа. Илангаяа үнеэдhээ hү шэмын бага абтадаг, таряалан, сабшалангай ургасын ахир бага байhан дээрэhээ совхоз гүрэндэ мяха, hү, ноохо, үндэгэ болон бусад продукци худалдаха түсэбые дүүргэдэггүй байhан.

Иимэ гээгдэнги байдалhаа гараха, ажахынгаа үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, halбаринуудые томодхохын тула нэн түрүүн экономическа ехэхэн хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй байгаа. Совхозой дирекци, партком, мэргэжэлтэд үйлэдбэриин совхозуудай нэгэдэлэй мэргэжэлтэдтэй хамта ажахын бүхы отделени, бригада, фермэнүүдэй hүүлэй 2—3 жэлдэ түйлаhан үрэ дүнгые шэнжэлжэ үзөө. Ямар halбариие хайшан гэжэ томодхоо, ямар мэргэжэлтэй болгоо haa, нютагай эрхэ байдалда, экономическа талаараа таарамжатайб гэжэ haйса бодомжологдоо.

Тиигэжэ 1973 оной февральhaa хойшо зарим гүүртэ, фермэнүүдые таараха сооль томодхожо, отделени бүхэнөө тусгаар мэргэжүүлжэ эхилээ hэмди.

Нэн түрүүн Онохойн-Шэбэрэй отделенидэ саашадаа үсхэбэридэ табигдаха эмэ бүрүү, хашарагуудые түлжүүлхэ тусхай фермэ бии болгогдоо. Мүнөө эндэ мянга шахуу эмэ бүрүү, хашарагууд суглуулагданхай. Нэгэдэхеэр, эндэмнай haйн бэлшээри элбэг. Хоёрдохёор, haйн типовой байра дутамаггүй бии. Гурбадахяар, эндэхид хэр угhaa хойшо бэрхэ малшадаараа суурхадаг юм. Эмэ тугалнуудые илгаад, haйн харууhанда байлгажа түлжүүлээд, эрхим үүлтэрэй гунжадаар хүгшэрhэн үнеэдээ hэлгэхэ аргатай болонобди. Жэшээнь, энэ жэлдэ түбэй фермэдэ 200 түрэхэ гунжад үгтөө. Мүн бусад фермэнүүдтэ 180 гунжад тараагдаа. Мүнөө тэдэмнай олоороо тугаллажа байнхай. Гунжан бүхэнhөө үдэрэй 12—13 килограмм hүн haагдана. Тэдэниие саашадаа зүбөөр харууhалаад, эдеэлүүлээд байбал, hү ехэтэй үнеэд болохо байhанаа харуулна.

Нэгэдэхи отделенидэмнай хэр угhaa хойшо haалиин фермэ байhан гээшэ. Мүнөө тэрэниие бүри томодхожо, 430 үнеэдтэй болгоод, үшөө хажуудань 200 үнеэдэй байха шэнэ байра барижа байнабди. Тэндэ эгээл haйн үүлтэрэй гунжад суглуулагдажа, ондоо тээшэнь худалдагдаха, үсхэбэридэ табигдаха үүлтэртэ эмэ, эрэ тугалнууд түлжүүлэгдэхэ юм.

Мүнөө жэлдэ манай совхоз аймагайнгаа «Дружба», Онохойн совхозуудта түрүүшын 100 шахуу үүлтэртэ эмэ хашарагуудые худалдаа.

Хоёрдохи отделенидэ (түбынь Хуушан-Онохой) үхэрнүүдые шахан, бэлшээн таргалуулха фермэ эмхидхэгдээ. Урданайнь байрануудые шэнэлэн заhаад, тэндэнь тэжээл бэлдүүлхэ цех бии болгогдоо. Тиигэжэ эндэ намар-убэлэй үедэ нэгэ доро 400 үхэр шахагдаха юм.

Гурбадахи отделенидэ (Ацагад) haйн бэлшээри, сабшалан элбэг, ороохо таряа, силосэй ургамалнуудай ехэ таригдадаг дээрэhээнь эндэ гол түлэб хонин hүрэгөө үсхэбэрилхэ гэжэ шиидээбди. Гадна эндэмнай дүршэлтэй бэрхэ хонишодшье олон. Түрүү хонишод И. Евсюков, Д. Бальжинов, И. Федоров гэгшэд энэл отделенидэ хүдэлнэ ха юм. Мүнөө Ацагадта 11 мянган хонид (гол түлэб эхэ хонид) суглуулагданхай. Нигээд ерэхэдээ тус отделени адууhа малайнгаа эдихэ үбhэ тэжээлые өөhэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ, хониной мяха, ноохо абаха гол шэглэлтэй байха болоно.

Тэрэшэлэн haйн үрэжэлтэй газартай, дүршэлтэй огородшодоор олон хоёрдохи отделенидээ овощ—60 гектарта, хартаабха — 150 гектарта үргүүлдаг болохомнай. Эндэмнай тепличнэ комбинат бии. Баhал эндэ тэжээлэй ургамал, илангаяа силос ехээр бэлэдхэгдэдэг дээрэhээнь 400 үнеэд, мүн тэды толгой үхэр шахан таргалуулха малай томодхогдоhон байранууд түхеэрэгдэхэнь.

Нигэжэ нютаг нютагайнь эрхэ байдалда тааруулан отделени, фермэнүүдые тусхай мэргэжэлтэй болгоод байхадаа, нэн түрүүн адууhа малдаа үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулнабди. Энэ зорилгые шиидхэхын тула отделени бүхэндэ ямар малай харууhалагдажа, тэдэндэ ямар тэжээлэй хэрэгтэй байhаниие хараада абан, тэжээлэй ургамалнуудые тарижа үргүүлхэ бэеэ даабан тусхай оньhожоруулагдаhан звенонуудые эмхидхээбди. Энээнэй ашаар нёдондо намартаа үбhэн, сенаж, силос, ороохо таряанай зүйл урдынхиhaa ехэ бэлэдхэгдээ. Абтаhан тэжээлэй өөрынь үнэ сэн зарим тэды хямдараа.

Тэжээлэй ургамалнуудые үргүүлхэ тусгаар звенонуудые эмхидхэхэдээ ямар зорилго табяабибди? Тусхайлбал, Ацагадай гурбадахи отделени энээнhээ урагша оройдоол 100 гектарта кукуруза таридаг hэн. Мүнөө эдэнэр 300 гектарта энэ ургамал үргүүлхэ юм. Тиигэжэ үнеэдээ силосоор бардам хангаха, мүн кукурузын ногоо эдюулжэ, жэлдээ 4000 хонидые шахан таргалуулха байна. Урдаа байhан энэ зорилгые haйн ойлгожо, отделениие эрхилэгшэ М-Д. Ц. Дондоков түрүүтэй тэндэхи коммунистнууд кукуруза элбэгээр үргүүлдаг болохын тула ехэ оролдолго гаргана. Эндэхи дүршэлтэй бэрхэ кукурузашан Ц. Н. Батожапов урда жэлнүүдтэшье энэ ургамалай haйн ургаса абадаг hэн.

Отделени бүхэниие тусхай мэргэжэлтэй болгоод, гүүртэ, фермэнүүдые томодхоол, харин тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньhожоруулаагүй haa, баhал биратай үрэ гарахагүй.

Тиимэhээ түбхын түрүүн эгээл хүшэр хүндэ хүдэлмэри гэжэ тоологдодог ажал — үнеэдые haалгые оньhожоруулаабди. Нёдондоной декабрьhaa хойшо бүхы үнеэднай машинаар haагдадаг болоо. Мүнөө даб дээрээ haалишан бүхэн 25 үнеэдые haана. Фермэ бүхэндэ малаа уhалха, шэбхэ сэбэрлэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Гансал малай тэжээл хубаарилан хэжэ үгэхэ хүдэлмэри оньhожоруулагдаагүй. Эндэ гол түлэб мори унаа, багахан трактор хэрэглэнэбди.

Тэрэшэлэн түбэй фермэдэ 500—600 үнеэдэй бэлшээхэ хорёологдоhон, haйжаруулагдаhан бэлшээри бии болгогдобо.

Нигэжэ halбаринуудые томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо, ажал оньhожоруулха талаар хэhэн хүдэлмэриин түрүүшын ашa үрэ харагдажа эхилээ. Совхоз энэ жэлдэ гүрэндэ hү тушаахa кварталайнгаа түсэбые (hүүлэй үедэ түрүүшынхеэ) болзорhоонь урид дүүргээд, даабариhaa гадуур 1000 центнер hү худалдаа. Түрүү haалишаднай бүришье haйн үрэ дүн түйлана. Жэшээнь, Д. Э. Ширапцынгеева, Б. Ц. Цыремпилова, Ц. Д. Жамсаева, С. Г. Степанова (түбэй фермэ), Ц. Д. Лумбунова, В. А. Соловьева (Онохойн Шэбэрэй фермэ), Б. Ц. Дондокова, Д. Ж. Дабаева, Ц. Х. Сотникова (Ацагадай фермэ) болон бусад олохон haалишад hү haaxa hapa, кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта ажахынгаа halбаринуудай мэргэжэлые бүри гүримшүүлхэ, ехэнхи ажалые оньhожоруулха, илангаяа хонин ажалдахи хүдэлмэриие шэнэ гүримаар эмхидхэхэ талаар хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ. Нэн түрүүн мүнөөнэй шэнэ, хүсэ ехэтэй техникэ, түрүү технологиие дүүрэнээр ашаглахаар тааруулан, үйлэдбэриингөө участогуудые үшөөл томодхохо байнабди.

Техникые хүгжөөhэндэл адли, ажахые мэргэжүүлхэ гээшэ заха хизааргүй юм гэhэн Ленинэй заабариие хараада абан, ажалайнгаа эмхидхэлые үшөө haйса нарижуулан haйжаруулха байhамнай дамжаггүй.

С. СОНИЕВ.
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой директор.

Политическэ hуралсал

hУРАЛСАЛЫНЬ АЖАЛДАНЬ ТУhАЛНА

Политическэ гэгээрэлэй hургуулинуудта В. В. Потапенков пропагандистаар ажаллаhаар үнихэн болобо. Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай партком тэрэниие пропагандистаар томилходоо, дээдэ hургуули дүүргэhыень, профессионально-техническэ 8-дахи училищада 10 жэлэй туршада директорээр ажаллаhыень хараадаа абаhан байна.

В. В. Потапенковай ударидадаг марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг hургуулида колбасна заводой коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд — политическэ ба юрэнхи эрдэм мэдэрэлэйнгээ талаар адли бэшэ бэлэдхэлтэй хүнүүд ябадаг юм. Пропагандист хэшээл бүхэндөө haйнаар бэлдэдэг заншалтай. Нэн түрүүшээр ээлжээтэ хэшээлдээ шудалха темэдэ хабаатай тоо, баримтануудые, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые, шухала хэрэгтэй литература шэлэн абадаг. Тэрэнэй hүүлээр хэшээлэйнгээ түсэб табидаг, хэшээлэйнгээ методико тодорхойлдог байна.

Пропагандист олонхи ушарта шэнэ темээ хөөрөөгөөр эхилдэг. Тиихэдээ гансал теоретическэ асуудал тайлбарилдаг бэшэ, харин статистикын мэдээсэлэй удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгуулхаяа оролдодог байна. Мүн заводой урда табигдаhан зорилгонууд, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд предприятида ямараар бэелүүлэгдэжэ байнаб гэжэ пропагандист тодорхойгоор хөөрэдэг.

Пропагандист В. Потапенков «коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулга ба научно-техническэ дэбжэлтэ» гэhэн темэ шудалха үедөө үйлэдбэрилhэн продукциин шанар haйжаруулхын түлөө тэмсэл улам үргэдхэхэ тухай асуудалда шагнагшадай анхарал хандуулба. Юундэб гэхэдэ, продукциин шанар haйжаруулга тус заводто тон ехэ удха шанартай юм. hурагшад ажалладаг участогуудтаа шанар haйжаруулха талаар дурадхалнуудтай ээлжээтэ хэшээлдээ ерэхэ гэhэн даабари абаба.

Пропагандист хэшээлэйнгээ үедэ hурадаг хүнүүдтээ асуудалнуудые табидаг байна. Иимэ методикын ашаар hурагшад ямар нэгэ баримта тушаа гүнзэгыгөөр бодомжолдог, зэргэсүүлжэ үзэдэг байна. Тиихэдээ тэдэнэр дэбтэр соогоо тэмдэглэл хэдэг, зарим баримтануудыень бэшэжэ абадаг.

Пропагандист хэшээлэй үедэ диаграмма ба схемэнүүдые, уран зохёол ба кинофильмүүдые хэрэглэдэг. Научно-техническэ дэбжэлтэ байгаалида муу нүлөө үзүүлхэгүй гү гэhэн арсалдаата асуудал ээлжээтэ нэгэ хэшээл дээрэ гараhан байна. Байгаали хамгаалха талаар Коммунис парти ба советскэ правительствын оролдолгые харуулхын тула пропагандист «У озера» гэhэн кинокартина тон зүбөөр hануулба.

Хэшээлнүүдтээ haйнаар бэлдэжэ, материалаа haйнаар тайлбарилhанай ашаар пропагандист В. В. Потапенков урдаа табиhан зорилгоёо дүүргэжэ шадана.

Тэрэшэлэн марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалдаг hургуулида hурадаг хүнүүд ажал хүдэлмэридөө үндэр мэдэрэлтэйгээр, харюусалгатайгаар болоо. Жэшээл hургуулиин hурагша мунист Н. Аранзин жэлэйнгээ түсэб дүү Тэрэнэй хүтэлбэрил гада үнгэрэгшэ жэл сэбhөө гадуур 350 эрхим шанарай про тушаагаа.

hургуулиин шагн Иванчиковагай хүт дэг бригада шэнэ гаргаhан байна. журам эбдэгшэдэй бригада бүхы колл рээ харюусаха, тэрэ түлөө моральна ба риальна харюусалг баадаха ёhотой боло

Шагнагша Н. Ру хүтэлбэрилдэг СССР-эй Верховно hунгаха hунгалтын лотор хахад жэлэйн сэб дүүргэе гэhэн гаргаhан байна.

Эдэ бухы haйн үүсхэлдэ пропаганд Потапенковай хүби гэжэ хэлэхэдэ алдуу гүй гэжэ hанагдана.

Г. ХАРЧ

Локомотивна деподой залуу хүдэлмэрищэн Д. Степанов токарь мэргэжэлтэй юм. Тэрэ оройдоол хахад жэл хүдэлмэрилжэ байhаншье haa ажалдаа нилээд дүршэлтэй. Мүнөө тэрэ 2-дохи разрядтай болонхой

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу токарь Д. Степанов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

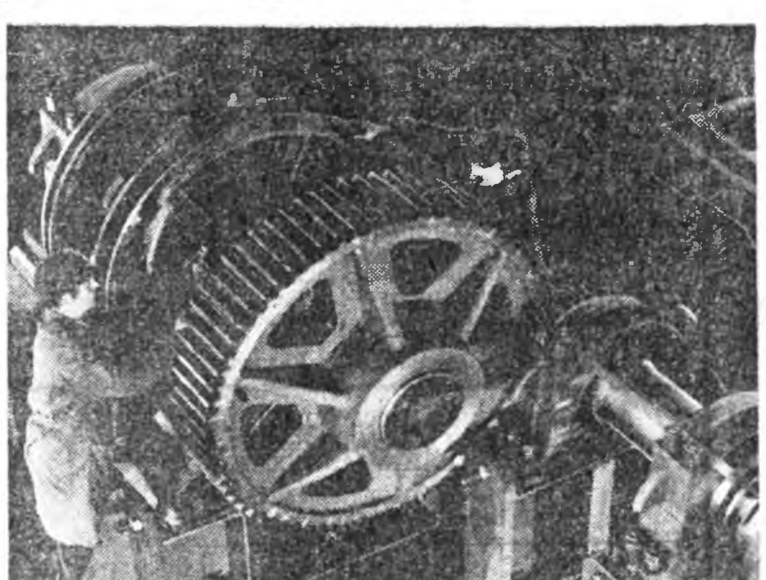

Ашаанай томо автомашинануудые хабсаргаха дэлхэй дээрэхи эгээл томо конвейер Минскын туршалгын заводто бүтээгдэжэ байнхай. Долоон янзын линитэй энэ конвейер ашаанай автомобильнуудые бүтээн гаргадаг Камскын заводой захилаар хэгдэнэ. Энэ hонирхолтой автомат линиие Ленинградай конструкторнууд зохёоhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ашаанай автомобильнуудые хабсаргаха конвейерые хүдэлгэдэг станци тодхолго.

АПН-эй фото.

МЕХАНИЗАТОР — УРЛАН НАРИЖУУЛАГША

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

Дымбрын Нилаевич Соктуевые Түнхэнэй аймаг соо мэдэхэ, танихагүй хүн хомор байха. Пенсидэ гарабашье, тэрэ ажаллаhан зандаа. Коммунист Соктуев «Восточные Саяны» колхоздо мастер-заhабарилагшаар хүдэлдэг юм. Тэрэнэй фото-зураг Түнхэнэй суута урлан нарижуулагшадай дунда Хүндэлэлэй самбар дээрэ үлгөөтэй байдаг.

Түрэл нютагтань колхозой анха түрүүн бии боложо эхилхэдэ, тэрэнэй гэшүүниинь боложо ороhон намтартай. Колхозой хамаг хүндэ хүшэр ажал хэхэhээ гадна, тэрэ элдэб зэр зэмсэг, борной, гар тармуур гэхэ мэтые хэдэг hэн. Харин тэдэнээ тааруулжа, зохёожо, ехэ уран гоёор дархалдаг hэн гэжэ Соктуевай наhанай нүхэд мүнөөшье болотор хөөрэлдэдэг.

Дымбрын Соктуев 1939 ондо трактористын курса дүүргэжэ, «ХТЗ-7», «ЧТЗ-60» түхэлэй тракторнуудые олон жэл соо жолоодоhон, ороохо таряанай үндэр баян ургаса абаха тэмсэлдэ хубитаяа арууладсаhан хүн гээшэ.

Түмэр түдэгэтэй носолдохо ехэ дуратайл hэн тула тэрэ механизатор болоhон байха. Тиигээдшье тракторист Соктуев мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхэ, алибаа юумэ өөрөө бодомжолон, урлан нарижуулха хүсэлынь батажаа.

Эхэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай фронтнууд дээрэ эрэлхэг баатарлигаар тэмсэhэн нүхэр Соктуев энгэр дээгүүрээ олон медальнуудые толоруулаад, түрэл нютагаа бусажа ерээ бэлэй. Тэрэ дары ажахынгаа тракторна бригадада хүдэлжэ эхилээ hэн. Тэрэ үедэ таряанай баян ургасын түлөө тэмсэхэ гол зорилготой байбашье Дымбрын Нилаевич сүлөөгэй сагаа олоод лэ, энэ тэрэ юумэ, оньhон хэрэгсэлнүүдээ бүри haйжаруулха, урлан нарижуулха гэжэ хододоо оролдодог байhан юм. 36 жэл соо трактор жолоодожо, яhала амжалтатайгаар ажаллана. Үбэлдөө хүдөө ажахын техникэ заhалсадаг хабарай тариилгын халуун хаhын үедэ трактористаар, бригадираар, таряа хуряалгын үедэ комбайнераар хүдэлдэг — иимэ шадабаритай, ухаамай бэрхэ механизатор hэн. Юрэдөө, түхэреэн жэл соо эгээл хүндэ, эгээл хэрэгтэй, туhатай шухалын шухала хүдэлмэридэ ябадаг хүмнай гээшэ гэжэ нютагайнь үбгэд Дымбрын Соктуевые магтан хөөрэдэг. Коммунис партиин гэшүүн болоhоор нүхэр Соктуев үнинэй Коммунист нэрэеэ ходо дээрэ үргэн абажа ябадаг. Тэрэ механизатор байхаhаа гадна, дүй дүршэлтэй шофёр, электро-газнууршан, түмэршэшье, модошошье дархан, урлан нарижуулагша гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. 5—6 жэлэй урда тээ Дымбрын Нилаевич Соктуев СССР-эй Верховно Советэй депутат Дагба Онгодоевич Малзуров хоёр Таhархайнгаа отделенидэ hолоомо шэрэхэ томо тэргэнүүдые урлан бүтээжэ, аймаг болон республика дотороо суурхаhан юм. Тиимэ тэргэнүүд мүнөө Түнхэнэй аймагай колхоз, совхоз бүхэндэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Тиимэhээ намартаа таряалан дээрэ hолоомоной нэгэшье hүри үлөөнгүйгөөр бултыень малай фермэнүүдэй газаа абаашагдана.

Мүн коммунист Соктуев залуу механизатор хүбүүдые өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ hургаха гэжэ хододоо оролдожо ябадаг. haйн haйхан сэдьхэлтэй хүн.

Коммунист, урлан нарижуулагша Дымбрын Нилаевич мүнөө үнеэхил сарюун, хүнгэн, солбон зандаа, ажалай үльгэр жэшээ харуулан, түрүү зэргэдэ, Социалис мүрысөөнэй манлайда жагсаhан зангаараа.

Б. БИРБЛАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

БЭРХЭ ХҮН

Зүүн тээhээ баргажан үлеэнэ. Нарhан, шэнэhэн мододой үзүүр hадхан найгажа, ой хүүенэ. Георгий Семенович Яричин байгаалиин хэтын haйхан хүгжэмдэ ээзэлэгдэн, дуугай тамхилжа hууна. halхин haя наашадаа замхахагүй хэбэртэй. Яричин hуурихаа бодожо:

— Энэ хара halхин соо модо отолхын аргагүйл. Кожевин Тормозов хоёрой бригадынхид halхинай намдахые хүлеэнэд хаш. Ажалаа эхилээе, нүхэд! Карл, тракторaa хүдэлгэ. Мария, модонойнгоо гэшүүhэ сэбэрлэжэ эхилээ. Үглөөгүүр унагааhан модоёо таллуулая, — гэжэ томоотойгоор дуугараад, хюрөөгөө абажа, унагааха модон тээшээ алхалба. Тэрэнэй үндэр томо бэе нарhадай дундуур бүрэлзөөд харагдахаяа болишобо.

Тракторист Константин Михайлов Георгий Семеновичтой олон жэл хамта хүдэлнэ. Бригадирайнгаа абари зангые haйн мэдэхэ болонхой. Яричин хүнгэн хүлтэй, ажалша хүн юм. Юрэдөө хаанашье — гэртээшье, ажал дээрээшье ямар нэгэ юумэ хэжэл байдаг. Залхуу зонтой үгэшье андалдаха дурагүй юм. Мүнөө Константин Михайлов трактортаа hуужа, модо отолдог участок тээшээ зүдхүүлбэ. Мария haяхан хурсадуулhан hүхэеэ барижа, ой гараба.

Георгий Яричин арhан дэгэлээ тайлажа хаянхай модоной гэшүүhэ сабшана. Тэрэ halхи шуурганда haналаашье табинагүй хэбэртэй хүдэлжэл байна. Мария гэшүүhэ сабшажа оробо. Зомгоол холуур hүрэнэ. Чокеровщик Володя Данилов отологдоhон модонуудые ута хүшүүргээр гасажа, бэе бэедэнь дүтэлүүлнэ. Уданшьегүй Константин Михайловай тракторта модон шагтагалагдаба. Трактор уургайгаар хүнхинэн урагшаа зүдхэнэ.

— Нүхэд, Георгий Семеновичой бригадынхид ажаллажа эхилбэ. Бидэшье хүдэлхэмнай бэшэ гү? — гэжэ дулаахан вагон соо домичо сохижо hууhан хүдэлмэрилэгшэдтэ Владимир Матвеевич Марковец хандаба.

— Георгий Семенович хүдэлөөл юм бэзэ. Харин бидэ тад ондоо зон ха юмбибди. Галуу hажаажа, түрлааг уhанда орожо үхэбэ гэhэндэл, энэ хара halхин соо гэмтэжэ, эрэмдэгтэжэ болохолби, — гэжэ хэншьеб енгүүтэйхэнээр харюу үгэхэ юм.

— halхинhaa айгаад, хүйhэндөө нёлбожо хэбтэхэ саг бэшэ. Энээниие ойлгохо хэрэгтэй. Минии бригадынхид ябая, — гэжэ бага комплексно бригадын бригадир Владимир Марковец хэлээд, гаража ошобо. Гэр соо саг зуура абяа шэмээн таhалдашаба.

— Нээрээшье, ажалда гарая, — гэжэ хэншьеб дуугарба. Хүнүүд ой тээшэ hубарибад. halхин бүри шангадаhан хэбэртэй. Зүгөөр Яричинай участок тээhээ тракторай хүнхинөөн элихэнээр дуулдана. Уданшьегүй хэдэн тракторнуудай абяан хамтаран зэдэлшэбэ. Лебяжиин пунктын модошод бултааран хүдэлжэ эхилбэ бшуу. Модо шэрэдэг машинанууд энэ үдэр хоохоор бусаагүй.

— Георгий Семенович, жэшээ харуулбаш. Юрэдөө, шинии зүрхэлөөгүй haa, мүнөөдэр нэгэшье хүн ойдо гарахагүй hэн. Машинанууднайшье «зайдаар» бусаха hэн, — гэжэ Лебяжиин пунктын начальник Иван Никитич Туманов Яричинда hайниие хүргэн байгаа бэлэй. Харин харюудань Георгий Семёнович миhэд гээд, юушье хэлэбэгүй. Иимэл зантай хүн ха юм даа. Баярлажашье, гомдожошье ябаhыень ойлгохогүйш. Зүгөөр хэншье тэрээнтэй тэнсэжэ хүдэлдэггүй. Тэрэнэй модо отолхыень харахада, одоол атаархахаар юм.

Георгий Семенович «Дружба» хюрөөгөө абаад, автобус соо орожо, эгээл хойно ошожо hууба. Ажал хэрэг тухайгаа хүдэлмэришэд хөөрэлдэнэ. Яричин бодолгодо абтанги дуугай hууба. halхинай болоходо бултадаа гэртээ шэбээлээд hууhандань, нүхэдтөө мүнөө болотор дураа гутаhан зандаа гү? Үглөөдэрэйнгөө түсэб зохёожо hууна гү? Али гэртэхи ажал тухайгаа бодомжолно гү? Бу мэдэе. Лебяжиин пунктын хүдэлмэришэд аха нүхэрөө haйн мэдэдэг, хүндэлдэг. Тиимэhээл үгэ хэлэхыень хүлеэн мүн лэ дуугай hуунад...

Залгаа жэрбэгэр модод хажуу тээгүүрнь жэргэнэлдэн үнгэрнэ. Наранай набтархан шэлэнүүдэй саагуур шургахын урдахана хүдэлмэришэд Баргажанай Адаг посёлок хүрэжэ ерэбэд.

Георгий Семёнович, сэхыень хэлэхэдэ, хэндэшье гомдоогүй. Тэрэ тад ондоо юумэн тухай бодомжолоо бшуу. Үнгэрэгшэ намар Хурамхаанай леспромхоздо ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсажа ерээ hэн. 1,5 халаан соо модо бэлэдхэхэдэ haйн талань ехэ олоп. Эндэ Байгалай эрьедэ, таарамжатай зохид гэжэ ойлгоо бэлээ. Урдань halхи шуурганай бууха шалтаг олоод, модошод сагhaa урид гэртээ бусадаг заншалтай hэн. Мүнөөдэр баhал сагhaa урид ябахаар бэлэн байбад. Халаан хахад соо модо бэлэдхэдэг болоо haa, иимэ юумэн болохогүй байна бшуу. Үглөөгүүр отолhон модо үдэшэ болотор таллуулан шэрэхэдэ болохо. Трактор миин байхагүй. Тэрэ үглөөдэрынь леспромхозой главна инженер В. В. Измайловтай уулзахадаа, 1,5 халаанда хүдэлхөөр шиидэhэн тухайгаа мэдүүлээ бэлэй. Бригададань үшөө хоёр хүниие нэмэжэ үгэхэ болобо.

Тэрэ эдир залуу наhанhaa модо бэлэдхэлгэдэ хүдэлжэ эхилhэн юм. Түрүүшээр колхоздоо хүдэлөө, хожомынь леспромхоздо ороо. Тэрэ үедэ модо бэлэдхэлгын ажал сүм бар хүсөөр лэ хэгдэдэг байгаа. Гар хюрөө, hүхэ, морин.

Тэрэ гэhээр хорин дүрбэн жэл үнгэрбэ. Мүнөө ойдо бүтээсэ ехэтэй оньhон техникэ бии болонхой. Трактор, машинануудай хүсөөр модон ехээр, бага гаргашатайгаар бэлэдхэгдэнэ. Шэнэ онол арга хэрэглээд, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлбэл, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхэ арга боломжо бии байна бшуу. Тиимэhээл Георгий Семёнович шэнэ юумэ ажалдаа хэрэглэжэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа хододоо табижа байдаг. Олон жэлэй туршада ойдо хүдэлжэ нилээд дүршэлтэй болонхой. Тэрэ трактор жолоодоходоошье, модо отолходоошье тэгшээр хүдэлдэг. Бригадынь тракторист Константин Михайлов, гэшүүhэшэн Мария Козулина гэгшэд олон жэл Георгий Семёновичтой хүдэлжэ, бэе бэеэ haйн мэдэхэ болоhон. Эдэнэр наймадахи табан жэл соо модо бэлэдхэхэ даабаряа дүрбэн жэлэй туршада дүүргэhэн юм. Энээнэйнгээ түлөө Яричин «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан байна. Тэрэнэй үбсүүндэ «СССР-эй ой модоной промышленностиин, модо урадхуулгын хүндэтэ мастер», «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгүүд ялардаг.

Георгий Семёнович Яричин юhэдэхи табан жэлэй даабари мүн лэ дүрбэн жэл соо дүүргэхээр социалис уялга абаhан. Үнгэрhэн жэлэй даабариhaa гадуур 5 мянган кубометр модо бэлэдхээ. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариhaa гадуур 1.300 кубометр модон бэлэдхэгдэбэ. Апрелиин түсэб мүн лэ үлүүлэгдээ. Энэ дүнгүүдые хараад үзэхэдэ, нүхэр Г. С. Яричинай бригадынхид үгэдөө хүрэхэ арга боломжотой гээд хэлэмээр. Байгаалиин бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор гаталан, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэжэ байhаар.

К. ЖАМЬЯНОВ.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ VII СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ШЭНЭ ЗҮЖЭГҮҮД ОЛООР ТАБИГДАГ ЛЭ!

Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряа-даймнай драматурги хүгжэл-тын шэнэ шатада гараа. Ма-най драматургнууд өөһэдын-гөө зохёолнууд соо оронойм-най, арад зонноймнай ажа-байдалда болоһон гол үйлэ хэрэгүүдые удха түгэлдэрөөр харуулха гэжэ оролдоно. Бо-рото ажабайдалые, хүнэй бодхэл бодол үнэн зүбөөр харуулһан, удхынгаа талаар түгэс зохёолнуудые най-руулха гэжэ тэдэнэр эрмэл-зэнэд. Мүн уран зохёолшо-ной мэргэжэл шадабари дээ-шэлээ.

Мүнөө үедэ мэдээжэ дра-матургнууд Н. Балдано, Д. Батожабай, Ц. Шагжин бэшэд амжалтатайгаар хү-дэлжэ байнад. Мүн залуу зо-хёолшод Д. Эрдынеев, Ж. Цыреннимаев, Д. Дылгыров, Ш.-Н. Цыденжапов драма-тургиин талаар уран гүүрһа-лынгаа хүрсые туршажа байна. Буряадай арадай поэт Н. Дамдинов пьесэнүүдые бэшэжэ байнхай. Тиихэдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театр дур-шалтэй зохёолшодтой хам-тын ажал саг үргэлжэ ябуул-жа байдаг.

Хэдэн жэлэй саада тээ театр шэнэ сезоноо Николай Дамдиновай «Доржи Банза-ров» гэһэн зүжэгөөр нээгээ һэн. Энэ хадаа драматургын хоёрдохи зүжэгынь байгаа. Энэ зохёолые харагшад угаа һундэтэйгөөр, халуунаар хү-лээн абаа бэлэй. Бэлигтэ эр-дэмтын ажабайдалаар, эрдэм зохёолоорнь хүн зон айхаб-тараар һонирхоно ха юм. Түрүүшын эрдэмтын түхэл шарайе, хүсэл эрмэлзэлые түүхын баримтануудтай сэхэ холбон, драматург харуулжа шадаа. Зүүн зүгэй түүхэ шэнжэлэгшэ ород Савельев буряад эрдэмтэ хоёрой хани нүхэсэл зүжэг дотор харуу-лагдаа.

1971 ондо Буряадай дра-мын театрай сценэ дээрэ зо-хёолшын шэнэ зүжэг «Илал-тын дархашуул» табигдаа. 1918 — 1920 онуудай үедэ Эрхүүгэй губернидэ, Буряад орондомнай болоһон үйлэ хэрэгүүд зүжэг дотор ха-руулагдана. Шахтёр большевик Ефимовэй, буряадай түрүүшын революционернүүдэй нэгэн Павел Балтахиновай образууд эли тодоор зу-раглагданхай.

Буряадай арадай уран зо-хёолшо Намжил Гармаевич Балдано дүшэ гаран жэлэй туршада драматическа зо-хёолнуудые бэшэжэ байна. Бүри 1932 ондо тэрэнэй тү-рүүшын зүжэгынь табигда-жа, буряадай драмын теат-рай хүгжэлтын эхин һуури болоһон байна. Тэрэ гэһээр зохёолшо гуша гаран драма-тическа бүтээл бэшээ. Бу-ряадай эхин түрүүшын опе-ро «Энхэ Булат-Баатарай» либреттыень тэрэ бэшэһэн юм. 1940 ондо Москвада. Бу-ряадай искусство, литерату-рын нэгэдэхи декада дээрэ энэ оперо амжалтатайгаар харуулагдаа бэлэй. Уран һай-хан, удха түгэс энэ зохёол мүнөөшье Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай ре-пертуарай эгээл эрхимүү-дэйнь тоодо ородог.

Хоёрдохи декадада бэлдэ-жэ байха үедэ «Анда нүхэд» гэһэн оперын, «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн бале-дэй либреттэнүүдые тэрэ бэ-шээ. Эдэ зохёолнуудые Москвагай харагшад халуу-наар угтажа абаа һэн. Эдэ зохёолнууд арба гаран жэ-лэй турша соо сценэ дээрэ та-бигдажал байһаар. «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн балет М. Глинкын нэрэмжэ-тэ РСФСР-эй гүрэнэй шан-да хүртөө бэлэй.

1971 ондо Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад дра-мын театрай сценэ дээрэ Н. Балданогой «Губиин нашан» гэһэн зүжэг табигдаа һэн. Аха дүү монгол арадай мү-нөө үеын байдал харуулһан энэ зүжэг дотор муу бэшээр зураглагдаһан образууд бии. Гэбэшье, зүжэгэй түгэсхэл тухай хэды үгэ хэлэмээр Юуб гэбэл, байгаали хүн хоёрой харилсаан тухай, түс-хайлан хэлэбэл, газар уһа-лалга тухай зүжэг дотор хэ-лэгдэнэ. Энэ асуудал гүйсэд һайнаар харуулагдангүй үл-гэршэнэ. Тиимэһээ зүжэгэй зарим образууд тодо бэшэ, сюжедэй хүгжэлтэ зарим тээгүүрээ һула, ойлгосогүй болоно.

Манай ахамад зохёолшо-дой нэгэн Цырен Галзутович Шагжин түрэл республикын-гаа табин жэлэй ойе угтуулан «Тангариг» гэһэн зүжэг бэ-шээ. Энэ зүжэгынь манай театрнуудта, МНР-эй гүрэ-нэй театрта амжалтатайгаар табигдаа. Үе сагай шэнжэ шарайе, ангиин тэмсэлэй ду-лэн соо ороһон буряад тос-хоной байдалые харуулһан энэ зүжэг соо залуу багша комсомол Оюун гэгшын са-гаантантай, нютагай бая-шуултай хэһэн тэмсэл зураг-лагдана. Сэдьхэлээр арюун, омог зантай Оюун хүүшан са-гай барга ёһо гуримтай эб-сэнэгүй.

Ц. Шагжинай «Будам-шуу», «Шүдхэртэй сүндүүг» гэһэн зохёолнууд оронойм-най 18 хэлэн дээрэ, мүн социа-лис оронуудай арадуудай хэ-лэндэ оршуулагданхай. «Тан-гариг», «Будамшуу» гэһэн зүжэгүүд мүнөө Болгариин Арадай Республикада та-бигданхай.

Уран зохёолшо Дашираб-дан Батожабайн «Үрбаанай үршөөгтэ ябадалнууд» гэһэн шэнэ комеди табигдажа, ха-рагшад халуунаар угтажа абаа. «Дойбод сохилго», «Зүрхэнэй шарха» гэһэн зү-жэгүүд харагшадта мэдээжэ болоһоор үнинэй. Мүнөө Да-ширабдан Батожабай «Ми-лициин подполковник», «За-линта аадар» гэһэн зүжэ-гүүдые бэшэжэ дүүргээ. «За-линта аадарынь» һаяар сце-нэ дээрэ табигдахаяа байна.

Уран зохёолшодой бү-тээлнүүдтэ бии байгаа зарим хэды дутуу дундануд тухай нэгэтэ партийна шухала до-кументнүүд дотор хэлэгдэ-дэг. Совет искусствын хүг-жэлтын гол хараа шэглэл то-дорхой һайнаар харуулагдан-хай. Бии байһан дутуу дун-дануудаа дабан гаража, уд-ха түгэс, уран һайхан зо-хёолнуудые бэшэхэ хэрэг-тэнь совет зохёолшодто тэрэ тоодо буряад драматургнууд-та партиин заабари шухала арга нүхэсэл болоно.

Уран зохёолшодой урда үшөөл олон шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии.

Мүнөө үеын хүниие али бүхы талаһаань гүйсэд һай-наар, тобойсо харуулха гэ-шэ манай драматургнуудай гол шухала зорилго болоно. Али бүхы талаараа тэгшэ, эрэдүйн хүниие хүмүүжүүл-хэ хэрэгтэ тэдэнэр улам эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

Һүүлэй үедэ залуу драма-тургнууд ургаж гаража бай-на гэжэ тэмдэглээ һэмди. Дугар Дылгыровэй хоёр зү-жэг театрай сценэ дээрэ та-бигданхай. Прозаик, «Хүлэг инсагаална» гэһэн романай автор Доржи Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэһэн зүжэг һаяхана табигдаа. Жамсо Цыреннимаевай «Чингис Са-янов» гэһэн пьесэ рампын гэрэл үзөө. Эдэ бүхы пьесэ-нүүд мүнөө үеын байдал ха-руулна.

Залуу авторнуудай зүжэ-гүүд соо һайн юумэн олон. Зүжэгтэ хабаадаһан нүүр-нуудай олонхидынь комсо-молшууд. Тиимэһээл тэдэнэр эдэбхи үүсхэл ехэтэй байн-гүй аргагүй. Залуушуулһаа бэшэ хэн манай эсэгэнэрэй хэрэг саашань үргэлжэлүүл-хэб!

Уран зохёолой нэгэ шуха-ла асуудал болохо залуу хү-ниие харуулха хэрэгтэ бу-ряад драматургнууд ехэшье анхарал хандуулдаггүй бай-гаа. Мүнөө үеын залуу хү-нэй түхэл шарайе үнэн зү-бөөр зураглан, тэрэнэй һа-нал бодол, хүсэл эрмэлзэл харуулха гээшэ ехэл һай-шаалтай һайхан хэрэг мүн.

Мүнөө үеын байдалые гүй-сэд һайнаар харуулха хэрэг хадаа манай драматургнуудай гол шухала зорилго болоно. Гэбэшье мүнөө үеын байдал тухай һайн зүжэгүүд тон хо-мор. Бэшэхэнь бэрхэтэйл юм бээзэ, гэбэшье, үе сагайнгаа шэнжые түүхэлэн зураглаха гээшэ уран зохёолшодоймнай эгээл нангин үүргэ бэшэ аал?

Зарим тээгээ манай театр-нууд классическа зохёол-нуудта үлүүсэ ехээр анхара-лаа хандуулна гээшэ ха гээд һанахаар. Классикын бүтээл-нүүдэй асари ехэ нүлөөс хэн-шье арсанагүй. Гэбэшье тэ-дэнэр мүнөө сагаймнай бүхы эрилтэ хангажа шадахагүйнь хэндэшье мэдээжэ.

Тиихэдэ драматическа зо-хёолнууд урган ниитын дун-да үшөөл муугаар тараагда-на. Буряадай номой хэблэл, «Байгал» журнал ехэл һо-жоргүйгөөр зүжэгүүдтэ хан-дадаг. Мүн ном худалдадаг эмхи зургаанууд хэблэгдэ-һэн зүжэгүүдые дэлгэрүүл-хээ гол таһа арсадаг. Энэ ушарнууд драматургнуудай-шье, театрайшье эдэбхи үүсхэлэй галханда «тоһо» нэмэнэгүй. Ушар иимэһээ арадай театрнууд, уран һай-ханай бүлгэмүүд нютагайн-гаа зохёолшодой зүжэгүүдые табиха аргагүй байна. Сценэ дээрэһээ уншамаар расска-зуудые, нэгэ акттай пьесэ-нүүдые хэблэдэг эстрадна суглуулбари юундэшьеб Бу-ряадай номой хэблэл гар-гахаяа болишоо.

Тиихэдэ оперо ба бале-дэй театрайхид либреттэ, сценари бэшэхэ хэрэгтэ ню-тагай авторнуудые хабаа-дуулха ябуулга хэнэгүй. Ямаршье оперо, баледэй үндэһэ һуури уран зохёол-һоо эхи абадаг гэжэ тэдэнэр мартажархиһан шэнги.

Гүрэнэй ород драмын театр һүүлэй үедэ ехэл ба-гаар нютагай авторнуудта хандана. Һүүлэй хорин жэл соо ори гансахан буряад зүжэг — Ц. Шагжинай «Тан-гариг» табяа. Энэмнай тон бага гээшэ. Мүнөө театр Анатолий Щитовой «Ради этой минуты» гэһэн зүжэг абахаяа байһан һурагтай. Уран зохёолшодой холбоондо зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайн гэгдэһэн энэ зүжэгые бэлдэн харуулха хэрэгые Буряадай АССР-эй культурын ми-нистерство түргэдхэхэ бээзэ гэжэ найдагдана.

Хоца Намсараевай нэрэм-жэтэ Буряад драмын театр драматургнуудтай хамтын хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглээ һэмди. Гэбэшье түс хүдэлмэриие үшөөл һай-наар, үшөөл үргэнөөр ябуул-ха арга боломжо театрта бии гээшэ. Ленинградта бо-лоһон театрнуудай Бүхэрос-сийска конкурсын лауреат, А. Поповой нэрэмжэтэ ме-дальда хүртэһэн, республи-канска шангай лауреат бо-лоһон олон бэлигтэй артист-нар эндэ бии ха юм.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ искусствын хүдэлмэрилэгшэ-дэй үүргэ улам ехэ болоожо байна. Манай драматургнууд мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлжэ, бэлиг түгэл-дэр зохёолнуудые найруулан бүтээхэеэ үнэн зүрхэнэй хү-сэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэл-жэ байна.

Ц. ГАЛАНОВ,
уран зохёолшо.

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

ХИЗААРАЙ КАРТА ХУБИЛНА

ХАБАРОВСК. Энэ хи-заарай карта дээрэ Многовершинный гэжэ шэнэ по-селок оруулагдаба. Тэрэ ха-даа Амар мүрэнэй адагта оршодог юм. Ашагта малта-малай хэбтэшые олоһон нүүрһэшэд болон геологууд энэ тосхондо ажаһууна. Комсомольск-на-Амуре хо-тоһоо ерэһэн шэнжэлэн удалагшадай туулганай уурхайе хэдэн газарта оло-ходонь, Горный, Фестиваль-ный, Солнечный гэһэн шэнэ гурбан ехэ поселок урган бодоо.

...

— Һүүлэй жэлнүүдэй тур-шада элдэб ашагта малта-малнуудай олдон, ашаглаг-дажа эхилһэн газарнуудта урган бодоһон 700 шэнэ хото, тосхоной олонхинь Сибирь болон Алас-Дурна хизаарай районуудта оршо-но, — гэжэ РСФСР-эй гео-логиин министр ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэ-хэдөө хэлэбэ. — Геологиче-ска экспедицинүүдэй мү-рөөр ябаһан барилгашад, нүүрһэшэд хүнэй хүлөө гэш-хээгүй үдхэн шэдхэг ой тай-га соо, уһа мүрэнэй эрьедэ түбхинэнэ. Зарим поселогуу-дынь ёһотойл хото городой түхэлтэй болоно. Солнечный поселогой (Хабаровска хи-заар) ажаһуугшадай тоо ой-рын жэлнүүдэй турша соо 100 мянгада хүрэхэ юм.

СССР-эй геологическа ал-банда 500 мянган хүн ажал-лана. Жэл бүри хэдэн ар-баад шэнэ уурхай промыш-ленна ашаглалгада үгтэнэ. Геолого-бэдэрэлгын хүдэл-мэриин хахадынь холын Хойто зүгтэ, Сибирьтэ, Алас-Дурнада хэгдэдэг юм. Алас-Дурнын баялигые удалагшад һүүлэй жэлнүүд-тэ ехэ амжалтануудые туй-лаа. Жэшээнь, Яхадта туул-ган-сайрай рудагай ехэ уур-хай олдоһон байна. Апати-дые бэдэрхэ талаар эндэ найдамтай дүнгүүд абтанхай. Чукоткодо туулганай шэнэ район олдоо, энэ металлай баялигтай хоёр газарта шэн-жэлгэ хэгдэжэ байна. Ама-рай областьдо шулуу нүүр-һэнэй баян хэбтэшэ нээг-дээ. Яхадай нефть болон газай өөрын промышлен-ностьтай болотор бага саг үлөө гэжэ мэргэжэлтэд тоо-лоно.

Ашагта малтамалнуудай шэнжэлэгдэһэн нөөсые 25—30 процентээр дээшэлүүлхэ түсэбтэ табан жэлдэ хараа-лагдаһан зорилгоёо геоло-гууд бэелүүлхээр шиидэн-хэй.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

ВЛАДИВОСТОК. СССР-эй Наукануудай акаде-миин Алас-Дурнын түбэй геологическа институтда Номгон далайн рудагай бү-һэлүүрэй металлогениин схемэ бэлдэгдэбэ. Энэ дүхэ-риг бүһэлүүр 50 мянга га-ран километртэ үргэлжэлнэ. Эртэ урда сагта эндэ газа-рай ехэ хубилалтанууд боло-һон, олон тоото вулканууд тэһэрһэн, ашагта малта-малнууд бии болоһон бай-гаа.

Схемын автор, СССР-эй Наукануудай академиин гэ-шүүн-корреспондент Е. А. Радкевич иигэжэ хөөрэнэ:

— Газар дэбисхэр дээрэ ашагта малтамалнуудай хэб-тэшын хубаарилалай ёһо гурим тухай эрдэм- металлогени гэжэ үшөөл залуу эрдэм наука юм. Ашагта малтамал бэдэрэлгэдэ эр-дэмтэ үндэһэ һуури оложо үгэхэ, геологиин теоретиче-скэ зорилгонуудые бэелүүл-гэдэ нүлөөлхэ гээшэ тэрэ-нэй гол зорилгонь болоно.

Совет Алас-Дурнын дэ-бисхэр дээрэ хэрэглэгдэхэ схемэ мүн лэ зохёогдоһон байна.

ПРИМОРИИН ГАЗАРАЙ БАЯЛИГ

Һүүлэй хэдэн жэлэй тур-шада Примориин хизаарта ашагта малтамалнуудай 200 шахуу уурхай шэнжэлэгдэ-һэн байна. Шулуун ба хү-рин нүүрһэн, үнгэтэ металл, горно-химическа түүхэй эд, барилгын материалнууд эдэ-нэй тоодо ороно.

Ашагта малтамалнуудай олонхи уурхайнуудынь, дүтэ оршодог ондоо уурхайтай, хоморой шухаг болон бая-лигай эндэ тэндэ хэбтэшэтэй байна гэжэ геологууд тооло-но. Тиимэһээ хизаарай ашаглалгын - промышленна предприятинууд газарай баялигые үргэлжэдэнь хэ-рэглэхэ зорилго табиха ёһо-той болоно.

Алас-Дурнын хизаартахи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ашаглалгын металлургиче-ска комбинадта минеральна түүхэй эд буйлуулагдана. Эндэ найман ондоо продук-ци гаргагдана.

Примориин геологууд бэ-дэрэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

САХАЛИН ОЛТИРОГ ШЭНЖЭЛЭГДЭНЭ

ЮЖНО - САХАЛИНСК. «Южморгёо» гэжэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэлэй Ном-гон далайн экспедицин мэргэжэлтэд Сахалиние эхэ газарһаа таһалдаг Та-тарай хоолойн далайн оёо-рые гео-физическэ талаарнь шэнжэлжэ эхилбэ. Шэнжэл-гын «Степан Малыгин» гэ-жэ судна дээрэһээ хүдэл-мэри хэгдэнэ.

Олтирогой зүүн-урда ор-шодог Сахалинай булангай геологическа байгуулалтые шэнжэлэн үзэхэ үшөө хэдэн парти шэнэ сезондо бэлэд-хэл хэжэ байнхай.

Геологууд шэнэ техникэ абана. Энэ жэлдэ Южно-Са-халинскда тоолон тодор-лолгын түб хүдэлжэ э... юм. Тэндэ геофизическэ шэнжэлгын дүнгүүд автомат аргаар бүридхэгдэхэ.

ВУЛКАНУУДАЙ ҮЛЭГДЭЛНҮҮД

ПЕТРОПАВЛОВСК-КАМ-ЧАТСКИЙ. Нөөсынгөө та-лаар хоморой шухаг 24 миллиард кубометрһээ бага бэшэ — пемзын уурхай Кам-чаткын урда хубида олдобо. Тэрэ тон һайн шанартай, 150 метр зузаантай. Алас-Дурнын, Сибириин бүхы районуудай барилгашадай эрилтэнүүдые энэ уурхай хангажа шадаха.

Камчаткын геологуудай олоһон вулкануудай үлэг-дэлнүүд жэл бүри промыш-ленностьда үргэнөөр нэбтэ-рүүлэгдэдэг болоожо байна. Петропавловск шадархи районда шлакобетон блогуу-дые бэлэдхэхэ шлак болон туф абтана. Ключи һуурин, Усть-Камчатск шадар вулка-най шлагай уурхайе ашагла-жа эхилбэ. Русская гэжэ хабшалда олдоһон гранидые мэргэжэлтэд ехэ һайшаана. Энэ уурхай хэдэн миллион тонно гоёолтын материал үгэхэ байна.

ТҮЛИШЫН НӨӨСЭ

БЛАГОВЕЩЕНСК. Ама-рай геолого-бэдэрэлгын нэ-гэдхэгдэмэл экспедици Сер-геевкэ тосхон шадар олдо-һон хүрин шулуу нүүрһэ-нэй уурхайе шэнжэлжэ эхил-бэ. Түлишын нөөсэ 220 миллион тонно болохо гэжэ багсаамжалагдана. Угтам-жын түсэб абаһан бригада-нууд 1975 ондо бэшэ, ха-рин энэ жэлдэ ажалаа дүүр-гэхэ уялга абаба. Түрүүшын үдэрһөө ажалай үндэр эршэ абтаа: үрэмдэгшэд халаа-найнгаа даабариие гурбанай нэгээр үлүүлэн дүүргэнэ.

Сергеевскэ уурхай — Ама-рай областиин газар дээрэ һүүлэй үедэ олдоһон гурба-дахи уурхай. Тэдэнэй нэгэн — Алас-Дурнын хизаарта эгээл томо — 1.7 миллиард тонно хүрэтэр нөөсэтэй Сво-бодное гэжэ уурхай про-мышленна ашаглалгада үг-тэнхэй. Сиваки гэжэ түмэр замай станци шадар мил-лиард тонно нөөсэтэй, хүрин нүүрһэнэй баялиг нээгдээ. «Галта шулуунай» энэ хоёр уурхай транссибириин хар-гыда дүтэхэнэ оршоно, тэрэ-ниие хямда, нэмэл аргаар ашаглажа болоно.

ОЙ ТАЙГЫН БАЯЛИГ

ХАБАРОВСК. Тугуро-Чумиканска районой аажам намдуу байгаалиие могоор-нуудай хүнхинөөн зэдэлүүл-бэ. Хадын гол горхонуудай үшөө гэдэжэ, хүүен шааян урдаагүйшье һаа, эндэ гео-логууд үзэгдэдэг болоо. Та-ба мянган дүрбэлжэн кило-метр газар дээрэ гурбан жэлэй турша соо ашагта малтамалнуудай бэдэрэлгэ хэгдэһээр. Минеральна утэг-жүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ хэ-рэглэгдэхэ фосфадай түүхэй эдэй нөөсэ нээлгэдэ ехэ ан-харал хандуулагдана.

Һүүлэй үедэ бэдэрэлгын хүдэлмэридэ шэнэ аппарату-ра хэрэглэгдэдэг болоо. Энэнь һайн үрэ дүн үгэнэ: фосфадай рудатай Лагапска уурхайн нөөсэ хэдэн зуу-гаад миллион тонно гэжэ тухайлагдана. Иимэ ехэ бая-лигтай газар СССР-тэ үгы юм.

Эндэхи руда фосфорой ангидридай, 12—15 процент холисотой, тэрэнь һайнаар шанаржуулагдадаг, 85—90 процентнь сэбэр фосфор бо-лодог.

Хойто зүгэй районууд гео-логуудые үшөө ондоо та-лаараа һонирхуулна. Һая бо-лотор Алас-Дурнада гансал Сахалин дээрэ нефть бии гэ-жэ тоологдодог байгаа. Мү-нөө Мая мүрэн шадар неф-тиин һудал олдонхой.

МУЗЕЙ СОО ОРОБОЛ...

КОМСОМОЛЬСК-на-АМУ-РЕ. Ажалай Улаан Тугай орденто геологическа экспе-дици өөрын музейтэй болоо. Тэрэнэй стендүүд дээрэ алталиг перлит, забайкаль-ска агат, сэнхир кварц туяаран харагдана.

Сагаан туулганай холисо-той касситеридүүд хадаа экспедициин музейн гол баялигынь болоно. Экспеди-циин ахамад геолог, касси-теридүүдэй олон тоото уур-хай ологшо Н. В. Огнянков иигэжэ хөөрэнэ:

— Ойрын сагта Ветвистое гэжэ уурхайе шэнжэлжэ дүүргээд, промышленность-да дамжуулан үгэхэмнай. Амгунь мүрэн шадар иимэ уурхайнууд олдоно. Сагаан туулганһаа гадна, энэ руда зэдэй, хара туулганай, сай-рай холисотой юм. Тиимэһээ эдэ металл улам ехээр абта-даг болохонь гээшэ.

(ТАСС-ай корр.).

ҺУНГАЛТАҺАА ҺУНГАЛТА ХҮРЭТЭР

ФОТОРЕПОРТАЖ

Улаан-Үдэдэмнай барилга-нуудай олоороо бодожо бай-һан газар Октябрьска район юм.

Олон дабхар байшангууд... 19-дэхи квартал, саашаа 20-дохи квартал. Эндэ шэнэ һургуули баригдажа, байгша оной февраль һарада ашаг-лалгада оруулагдаа гэжэ ма-най газетэ уншагшадтаа мэ-дээсэ һэн. Мүнөөнэй проек-тээр баригдаһан дүрбэн даб-хар энэ байшан соо бүхы юумэн хараалагданхай. Спортын залтай, түхеэрэл-гэнүүдтэй һуралсалай кабинедүүдтэй, актова залтай, һайн столово-той, 1,320 үхибүүдэй һууритай, үдэһөө байгша (нэгэ халаанда) һу-ралсадаг — иимэ байшангые барилгашад эндэхи үхибүүд-тэ бэлэглэһэн байна. Город дотор иимэ томо хоёрдохи һургуули баригдаһан байна. Һургуулиин байшан соо һунгуулиин шэнэ участок бии болонхой, нэгэ ехэ каби-нет соо агитпункт түхеэрэг-дэжэ байхадань бидэнэр яба-һан байнабди (дээдэхи зураг). 1500-гаад һунгагшад энэ участогта һунгалтада ха-бадаха юм.

Энэ кварталда ямар зон ажаһуунаб? БМДК-гай, 8-дахи автобазын болон бусад пред-приятинуудай хүдэлмэрилэг-шэд эндэ ажаһуудаг.

Һунгагшадтай танилсаха хүсэлэнтэй эндэхи олон даб-хар байшангуудай дайралда-һан лэ нэгэндэнь — Клю-чевская, 60, 6-дахи байрада оробобди. Фотоаппарат зүү-һэн танигдаагүй зоной гэн-тэ орожо ерэхэдэнь, гэрэй эзэн наһажаал эхэнэр:

— Хэндэ хэрэгтэйбта? — гэжэ гайхангяар манда хан-даба.

Танилсаад хөөрэлдэхэдэ-мнай, эндэ Санжиевтанай бү-лэ байдаг байба. Гэрэй эзэн Цаган-Далай Батуевич поч-тодо ажалладаг, хүбүүдынь прибор бүтээлгын заводто хү-дэлдэг, эхэнь Гыпылма База-ровна нооһо сэбэрлэдэг фабри-када ажаллажа байһанаа пен-сидэ гараад, амаржа байна. Сүлөөтэйдөө аша Баир хү-бүүгээ харалсадаг ха, тэрэнь һалхинда нилээдгүй үлеэл-гэнхэй, газааһаа орожо ерэ-бэ. Баирай гэртэхин — Сан-жиевтанай ехэ хүбүүнэйхи Валеритэн энэл байшан соо 37-дохи байрада һуудаг бай-ба. Валерий Санжиев при-бор бүтээлгын заводто ажал-лаһаар найман жэл болоо. Иигээд байхадаа Санжиевта-най гурбан хүбүүд нэгэ за-водто, нэгэл цехтэ хүдэлнэ. Гурбуулан токарь мэргэжэл-тэйнүүд. Армида алба хэ-һэнэйнгээ удаа Сергей 1969 ондо энэ заводто оро-һон байгаа. Володя арбан класс дүүргэһэнэй удаа, мүн лэ армида алба хээ. Гэртээ ерэмсээрээ хоёр аханарайнгаа хойноһоо Володя энэл за-водто ороод, жэл тухай хү-дэлжэ байна. Эгээ бага хү-бүүниинь Саша мүнөө арми-да алба хэжэ ябана.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Гурбан аха дүүнэртэй бул-тантайнь нэгэ доро уулзаха гээшэ бэрхэтэйшэг байба. Тиигээшье хадаа фотокор-респондент Ф. Сорокиной гурбуулайень буулгаһан зу-раг харанат (дундахи зураг).

Байрын гэрнүүдһээ гадна, хангалгын зургаанууд эндэ байгуулагдана. **Манай зураг дээрэ:** 24-дэхи магазинай наймаалагшад А. Русако-ва Е. Соловьева хоёр ажалдаа байхыень харанат. 20-дохи кварталай тэгэн дун-да ухибүүдэй сад-яслиин байшангай һуури табигдан-хай.

Эндэһээ саашаа болохо-доо, 20-а квартал гээд боло-но. Мүн лэ үргэлжэ хана-нуудые залгажа бариһан аб адли байшангууд. Шэнэ район...

Барилгын талмай улам саашаа нарһан тужа тээшэ болоно. Дүшэдэхи квартал. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэг-сэлнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэдэй байха ехэ комплекс эндэ баригдажа байна. Хирпиисэ байшангууд бодонхой, 20-дохи кварталда баригдаһан һургуулидал ад-ли байшан бодхогдонхой, һу-ралсалай шэнэ жэлдэ ашаг-лалгада оруулагдаха юм. Ха-жуудань хүүгэдэй сад-ясли баригданхай. Худалдаа на-маанай түб баригдаха ха-раатай. Мүнөө 120 байратай байшан ашаглалгада оруу-лагдаба. Богонёор хэлэхэдэ, энэ райондо 9.000 хүн зон байха юм. Мүнөөшье энэ районд олон зон — дээрэ дурдагдагша заводой хүдэл-мэришэд байна. Томо гэгшын хамтын байрын байшан до-тор һунгуулиин үшөө нэгэ шэнэ участок байгуулагдан-хай.

Барилганууд улам саашаа нарһан тужа тээшэ дабшана. 41-дэхи кварталай байшан-гууд тээ саанань харагдана.

Д. ЖУГДУРОВА,
Ф. СОРОКИН.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлые тайлбарилнабди

ҮБЭЛЖЭЛГЫН ҺҮҮЛЭЭГ

Оронойнмай фермэнүүд үбэлжэлгээ яһала һайнаар үнгэргэбэ. Сэхыень хэлэхэ-дэ, мүнөө фермэнүүдтэ ажал хэрэгынь үшөөл ехэ бай-һаар: адууһа малнуудайнь олонхид бэлшээридэ гаргаг-даадүй байһаар. Тиигэбэшье хүшэр бэрхэтэй шалгалта баригдаа. Фермэнүүд үбэл-жэлгээ ямараар үнгэргэбэ гээшэб?

...СССР-эй ЦСУ-гай хүдөө ажахын статистикын управ-лениин начальнигай орлогшо З. Г. Тресорукова шэнэ мэ-дээнүүдые харуулна. Түсэб-тэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй нэгэдэхи кварталда ороной малшадай ямараар ажаллажа гараһан тухай ба-римтанууд эдээн соо бии. 242 мянган фермын коллек-тив дээшэлүүлэгдэһэн социа-лис уялгануудые абажа, бү-хэсоюзна социалис мүры-сөөндэ хабаадана. Тодорхой-лон хэлэхэдэ, ороной таба миллион малшад габшагай-гаар ажаллана.

Статистическэ хэдэн тоо, баримтануудые дурдая. Энэ жэлэй январь-март һара-нуудта колхоз, совхозуудта 12671 мянган тонно һүн һаагдаһан байна. Энэ тоое шэнжэлэн тайлбарилхыень З. Г. Тресорукова гуйбаб.

— Энэ дүн, нёдондо жэ-лэйхидэ орходоо, 12 процен-тээр ехэ болоно гэжэ нэн тү-рүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй, — гээд тэрэ хэлэнэ. — Бүхы союзна республикануудай ажахынуудта һү һаам дээшэ-лээ. Үнеэдэй тоо толгойе олошоруулгын энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэһэниинь элитэ. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, үнеэдэй тоо толгой 4 процентээр олошорһон байна. Гэбэшье тэжээл гамтай һайнаар гар-гашалга: адууһа малай хой-ноһоо һайнаар харууһалга гоё шухала удха шанартай. Эгээл энээнэй ашаар үнеэдэй ашаг шэмэ 9 процентээр дээшэлээ. Хаа хаанагүй (Казахстанһаа бэшэниинь) үхэр малай ашаг шэмын ургалта эдэнэй тоо толгойн ургалтаһаа дээшээ байгаа. Таджикистанай, Эстониин, Латвиин, Туркмениин, Гру-зиин, Азербайджанай ажа-хынуудта һү һаамай дүндүүр зэргын хэмжээн нилээд ур-гаа.

Байгша оной нэгэдэхи кварталда колхозууд ба бу-сад ажахынууд 10,5 милли-он тонно гэхэ гү, али үн-гэрэгшэ жэлэйхиһээ 14 про-центээр ехэ һү гүрэндэ ху-далдаһан байна. Олохон ажахынууд түсэбһөө гадуур һү гүрэндэ худалдабашье, бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээгүй байна. Колхоз, совхозуудай табанай нэгэ хубинь гүрэнэй түсэб-захилаа дүүргэжэ шадаагүй. Нютаг нютагуудта эдэнэй алдуу эндүүнүүдые зүбшэл-жэ, усадхан зайсуулха та-лаар шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Мал ба шубуудые шахан таргалуулдаг хүдэлмэрилэг-шэд ехэ амжалта туйлаба. Гурба һарын турша соо дүн хамта 3574 мянган тонно (амидын шэгнүүрээр) мал, шубууд гүрэндэ худалдагдаа. Энэнь нёдондонойхиһоо 8 процентээр үлүү. Союзна республикануудай малшад нэгэн адляар хүдэлөөгүй байна. Белоруссиин, Эсто-ниин ажахынуудта малай, шубуунай мяха худалдалга — нэгэ процентээр, Кирги-зидэ гурбан процентээр хо-роо.

Мал ба шубуудые гүрэндэ худалдалгын хэмжээе иимэ баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Дүн хамта 3980 мянган тонно гэхэ гү, али, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхи-тэй жэшэбэл, 7 процентээр ехэ мяхан гүрэндэ худалдаг-даһан байна. Латви ба Эсто-ниһоо бэшэ, бүхы союзна республиканууд кварталайн-гаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Олон ажахынууд даабариһаа гадуур мал гүрэндэ тушааба. Гэхэ зуура, бүхы колхозуу-дай, гүрэнэй ажахынуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь мал гүрэндэ тушааха түсэ-бөө дүүргээгүй. Тиигэ-жэ 294 мянган тонно мяха дутуу орондоо үгэһэн байна. Энэ талаар Латвиин, Киргизэй ажахынууд ехэ гээгдэлдэ оробо. Нютаг ню-тагуудта ехэ арга боломжо-нуудай бии байһаниинь мэ-дээжэ. Эдэниие бүрин ашаг-лаха гээшэ малшадай уялга мүн.

Шубуу үсхэбэрилэгшэд һайнаар хүдэлөө. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда үндэгэ абалга 997 миллионоор оло-шорһон гэхэ гү, али 14 про-центээр ехэ болоһон байна. Тахяануудай тоо толгойн олошоруулагдаһанһаа энэ туйлагдаа. Эдэнэй ашаг шэ-мэ халта дээшэлһэн байха юм. Энэ арга боломжо ха-бар-зунай һаранудта бүри һайнаар хэрэглэгдэхэ ёһо-той.

Мүнөө яһала һайн үндэһэ һуури табигдажа байна. Колхоз, совхозуудта ашаг шэмэ ехэтэй адууһа малай, шубуудай тоо олошороо. Жэшээлбэл, энэмнай нэгэ-дэхи кварталда үхэр малай тоо толгой нёдондоной энэ үеынхиһөө 2,6 миллион тол-гойгоор гэхэ гү, али 3 про-центээр олошорһон байна. Туркмениин, Белоруссиин, Киргизэй, Эстониин ажахы-нуудта эгээн үндэр үрэ дүн туйлагдаа.

Хонишод эдэбхитэй һай-наар ажаллажа, ехэ амжал-тануудые туйлаба. Бүхы дээрээ хонидой, ямаадай тоо толгой 7,8 миллион толгой-гоор гэхэ гү, али 6 процен-тээр ургаһан байна. Грузи-һаа гадна, бүхы союзна рес-публиканууудай ажахынууд хони, ямаадайнгаа һүрэг нэмээгээ. РСФСР-эй, Узбе-кистанай, Литвагай, Молда-виин, Латвиин, Туркмениин, малшад энэ талаар илангаяа үндэр үрэ дүнгүүдые туйла-һан байна.

Үбэлжэлгэ дүүрэбэ. Тиин мүнөө тэжээлээ гамтай һай-наар гаргашалха, адууһа малаа бэлшээридэ эмхитэй-гээр гаргахын тула бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала. Үбэлэй амжалтанууд зунай һаранудта бүри батадхагда-ха зэргэтэй. Ороной 242 мянган фермын коллекти-вүүдэй түсэбтэ табан жэлэй, тодорхойлхы жэлдэ абаһан үндэр уялганууд энээндэ уряална.

(ТАСС-ай корр.).

Арадай хиналтын булан

БҮЛЭГЭЙ ГЭШҮҮД ТУҺАЛНА

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэдэй ажал-даа амжалта туйлаха хэрэгтэ заводой арадай хиналтын бү-лэгэй гэшүүд ходо туһалдаг юм.

Хиналтын бүлэгэй гэшүү-дэй нюур сахингүй, дутуу дундануудые элирүүлһэнһээ, хэрэгтэй һанамжа, дурадхал-нуудые оруулһанһаа 375 мян-ган түхэригэй киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 51 тон-но түлишэ, 16,5 тонно түмэр, 26,5 мянган түхэригэй элдэб материал алмагдаһан байгаа.

Эдэ дүнгүүд арадай хинал-тын бүлэгэй үнгэрһэн жэлдэ хэһэн хүдэлмэреэр тоосоото суглаан дээрэ дурдагдаа. Гэ-бэшье завод соо арадай хинаг-шадай хэхэ ажал үшөөл ехэ гээд үгэ хэлэгшэд һануулба. Хүдэлмэриһөө хожомдохо, ар-хидаха ушар зарим хүдэлмэ-ришэдэй зүгһөө дайралдана. Ниитын зооридэ эзэн бусаар хандаха ябадал гарана. Эдэ бүгэдые арадай хинагшад усадхаха уялгатай. Заводой хинагшад городой арадай хи-налтын комитедэй гэшүүдтэ хандалга абаа. Энэ хан-далгыень городой хинал-тын бүлэгэй гэшүүд һайшаан дэмжээ.

М. САВЕЛЬЕВ.

ГАБЬЯАТА МАСТЕРАЙ ҺУРАГШАД ИЛАБА

☆ Республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн юу харуулааб? ☆ Юундэ «Буревестник», «Урожай» бүлгэмүүд спортын энэ зүйлдэ анхаралаа хандуулнагүйб? ☆ Аяар 11 жэл үнгэрһэн хойно... спортын оройдоол нэгэ мастер ☆ Залуушуул — манай этигэн найдабари.

1974 ондо классическа барилдаагаар хубиин-командна түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн урда неделидэ «Спартак» бүлгэмэй зал соо үнгэргэгдэжэ, Зүүн Сибирь ба Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөнэй урда тээ ехэ шалгалта, манай республика дотор классическа барилдаанай ямар байдалтай байһанай харалга болоо.

Хоёр үдэрэй туршада 50 гаран спортсмен, гол түлэб залуушуул, барилдаанай олбог дээрэ гаража тулалдахадаа, яһала һайн онол шадабаритай, бар хүсэтэй, илалта туйлаха ехэ хүсэл зоригтой байһанаа харуулжа, сугларагшадые ехэтэ баярлуулаа.

Эгээл хүнгэн бэетэйшүүл соо Раковский («Труд»), Базаров, Сахнов (хоюулаа «Спартагһаа») гэгшэдэй дунда илангаяа шанга тэмсэл боложо, нүгөөдүүлһээ бар хүсэтэй, мэргэжэл ехэтэй Павел Раковскинь булижа, республикын чемпион болобо.

52 килограммай шэгнүүртэ Елисеев («Труд») Айдаев («Урожай») хоёр тээм-тэнээн барилдан, илажа гараба. Эндэ «Спартагай» түлөөлэгшэ Зундуев ехэхэн ерээдүйтэй байһанаа харуулбашье, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Удаадахи шэгнүүртэ (57 кг) олон бэрхэ барилдаашад сугларaa. Түрүүшын үдэрһөө хойшо «Спартагай» түлөөлэгшэд 1 разрядтай Жигжитов, спортын мастер Мизенин, Трофимов гурбанай хоорондо шанга тэмсэл болобо. Энэ жэлдэ эдэнэй хэниинь чемпион болохонь гээшэб гэжэ харагшад һонирхоһон байгаа. Түрүүшын үдэрэй хоёрдохи дүхэригтэ Мизенинтэй барилдаһан Даба-Самбу Жигжитов энэ асуудалда харюу үгэбэ. 10-дахи класс дүүргээд, ЭСМ-8-да электромонтёроор хүдэлдэг залуу барилдаашан 9 минута соо үргэлжэлһэн тулалдаанда 6:5 очкотойгоор мэргэжэл ехэтэй нүхэрөө дилэжэрхёо.

— Дүрбэн жэлэй туршада классическа барилдаанай секцидэ ябанаб, — гэжэ Жигжитов хөөрэнэ. — Һүүлэй хоёр жэлдэ оронойнай суута барилдаашан Клим Самсонович Олзоевой манай «Спартагай» барилдаашадые һорижо байха үедэ илангаяа ехэ амжалта туйлааб. Нёдондо түрэл хотынгоо түрүү һуури эзэлээ һэм. Тиин мүнөө... хараба ха юмта даа, — гээд Даба-Самбу эшэһэн маягтайгаар энеэбхилһээр саашалба.

Хододоол иимэ согтой хүхюун, зориг түгэлдэр, илалта, амжалтатай ябыш даа, Даба-Самбу!

Хүнгэн шэгнүүртэ — «Спартагай» түлөөлэгшэд I разрядтай Жанаев, мастерта кандидат Рудых, мүн «Трудай» барилдаашан Баланов; дундууршаг шэгнүүртэ — «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд Табинаев, Сулейманов, Токарь гэгшэд илажа, шангай һууринуудые эзэлһэн байна.

74 килограммай шэгнүүртэнэй дунда эгээн лэ һонирхолтой барилдаан болобо. Эндэ залуу спортсменүүд Ломпоев, Черненко (хоюулаа «Трудһаа») гэгшэд бусадһаа булюу байгаа. Түгэсэлэй уулзалгада эдэ хоёр барилдахадаа, долоо минута соо ана-мана тулалдан, сугларагшадай һонирхол үүсхээ һэн. Саашадаа 2-дохи разрядтай Ломпоев эдэбхитэйгээр добтолон, бар хүсэтэй шүрбэһэлиг байжа, нүгөөдөө нюргадуулан унагаажархёо.

— Эдэнэр минии хүмүүжэмэлнүүд юм, — гээд «Труд» бүлгэмэй тренер Сергей Георгиевич Добрынин хөөрэнэ. — Хоюулаа 10-дахи классta һурадаг. Нёдондо үнгэргэгдэһэн хүүгэдэй спортын һургуулинуудай һурагшадай дунда Ураал, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ Виктор Ломпоев 2-дохи һуурида гаран, түрүүшынгээ ехэ амжалта туйлааһэн. Дунда һургууляа дүүргээд, БГПИ-гэй физическэ хүмүүжүүлгын факультедтэ һурахаяа орохо хүсэлэнтэй байһаниинь һайшаамаар.

Энэ жэлдэ эдэнэр нэгэдэхи һууринуудые эзэлжэ, республикын чемпионой лентэнүүдээр, I шатын дипломуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа гэбэл: **П. Раковский, В. Елисеев** (хоюулаа «Трудһаа»), **Д-С. Жигжитов, С. Жанаев** (хоюулаа «Спартагһаа»), **С. Табинаев, В. Ломпоев** (хоюулаа «Трудһаа»), **Л. Дроздов, А. Маслов, С. Чернега, И. Ананов,** (бултадаа «Спартагһаа).

«Спартак» ДСО-гой барилдаашад командаараа түрүү һуури эзэлэн, I шатын дипломоор шагнагдаа. «Труд», «Локомотив» бүлгэмэй спортсменүүд удаадахи һууринуудта гаража, тус тустаа II ба III шатын дипломуудта хүртэһэн байна.

Гэбэшье «Буревестник», «Урожай» бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй классическа барилдаа хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табидаг байһаниинь халагламаар, Энээнһээ шалтагаалан, мэргэжэл шадабаритай спортын мастернууд урган гаранагүй гээд хэлэжэ болоно. Ушарынь юуб гэбэл, классическа барилдаа хүгжөөхэ талаар «Буревестник» бүлгэмэйхид ехэ арга боломжотой юм. Юрэнхыдөө республика доторнай, жэшээнь, үнгэрһэн 11 жэлэй турша соо спортын оройдоол нэгэ мастер урган гараа; энэ жэлэй эхеэр үнгэргэгдэһэн «Спартак» бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ Владимир Мизенин илажа гаран, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэбэ. Энэмнай тоншье хангалтагүй. Аяар 1963 ондо Нима Ивахинов классическа барилдаагаар түрүүшын мастер болоһон юм гээд спортдо дуратайшуул мэдэхэ.

— Залуушуул хадаа манай этигэл найдабари болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культура ба спортын комитет манай Буряад орондо классическа барилдаа хүгжөөхэ хэрэгтэ һаналаа табидаг боложо байнхай. Тодорхойлон хэлэбэл, Улаан-Үдын горОНО-гой дэргэдэ нээгдэһэн хүүгэдэй спортын һургуули (директорынь — Советскэ Союзай таба дахин чемпион, СССР-эй спортын габьяата мастер К. С. Олзоев, завучынь — СССР-эй спортын мастер Н. Ивахинов) хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Энэмнай классическа барилдаашадые һурган һорихо шэглэлтэй юм. Зүгөөр мүнөө бааза муутайшагбди. Манай һургуулида 500 гаран хүбүүд һорилго хэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Тиин саашадаа эдэнэй дундаһаа бар хүсэтэй, шуран солбон, онол шадабаритай, ёһотойл бэрхэ барилдаашад урган гараха байха, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад секретарь, спортын мастер Б. Б. Бальжинимаев омог баяртайгаар хэлээ һэн.

Саашадаа амжалта туйлахыень хүдэр шамбай барилдааша хүбүүдтээ хүсэе.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ФУТБОЛ ТҮРҮҮШЫН УУЛЗАЛГАНУУДАЙ ДҮН

СССР-эй футболистнуудай дунда «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг команданууд гурбадахи уулзалгаяа майн 10-да үнгэргэһэн байна. Эндэ уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан командануд айлшаар ерэгшэдээ шүүжэ гараһан байха юм.

Гурбан наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргөөд ябаһан Шэтын «Локомотив» «Уралец», «Нефтяник» командануудые шүүһэн, Челябинскын футболистнуудтай 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Тиин дүн хамта табан очкотой боложо, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида тус тустаа дүрбэн очкотой болоһон табан команда гараба. Эндэ Омскын «Иртыш» команда гурбан уулзалга, нүгөөдүүлынь хошоод наада үнгэргөөд ябана.

Петропавловск - Камчатский хотын «Вулкан» командa түрүүшынгээ уулзалгануудые Сибириин городуудаар үнгэргэжэ эхилэнхэй. Шадамар бэрхээр наададаг эдэнэр түрүүшынгээ наадан да Курганай «Зауралец» командые 1:0 тоотойгоор шүүһэн, «Иртыш» командатай 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Мүн тус тустаа хошоод очкотой болоод ябаһан табан командын футболистнууд удаадахи һуури эзэлнэ. Мүнөөдөө очкогүй ябаһан командануд түрүүшынгээ уулзалгануудые Алас-Дурнын футболистнуудта айлшалхадаа шүүгдэһэн байна.

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» гурбадахи уулзалгаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэнь. Айлшаар Тюмениин «Нефтяник» команда ерэнхэй. Наадан үдэшын 6 час 30 минутаһаа эхилхэ.

Уншагшадай анхаралда мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Локомотив» Шэтэ	3	2	1	0	5:1	5
«Авиатор» Эрхүү	2	2	0	0	5:1	4
«Чкаловец» Н-Сиб.	2	2	0	0	4:0	4
«Сэлэнгэ» У-Үдэ	2	2	0	0	4:1	4
«Амур» Благов.	2	2	0	0	4:1	4
«Иртыш» Омск	3	1	2	0	5:4	4
«Вулкан» П-Кам.	2	1	1	0	2:1	3
«Динамо» Барнаул	1	1	0	0	3:0	2
«Зауралец» Курган	3	1	0	2	2:4	2
«Динамо» Брянск	1	1	0	0	2:0	2
«Автомобиль» Красн.	2	1	0	1	2:2	2
СКА Хабаровск	2	1	0	1	3:4	2
«Торпедо» Томск	2	1	0	1	1:3	2
«Сахалин» Ю-Сах.	3	0	1	2	2:4	1
«Локомотив» Челяб.	3	0	1	2	2:4	1
«Луч» Владивосток	1	0	0	1	1:2	0
«Шахтер» Прок.	2	0	0	2	0:3	0
«Уралец» Н. Тагил	3	0	0	3	2:6	0
«Нефтяник» Тюмень	3	0	0	3	0:8	0

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 14-һөө 19 болотор

ВТОРНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Факел». «Бидэнэрэй шэлэһэн зам». 18.55 — Багашуулда — «Ерыш, онтохон!» 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Эрдэм техникын һонин». 20.20 — «Уран зохёолшодой VII съезд угтуулан» гэһэн дамжуулга. 20.40 — «Поли ба техникэ» — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 21.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.30 — Соносхолнууд. 21.35 — Уран һайханай фильм. 23.05 — «Хүгжэм» —телевизионно суглуулбари.

СРЕДА, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.00 — Боксоор уласхоорондын уулзалга. СССР—США В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадионой Спортын ордонһоо дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Ю. Силантьевай хүтэлбэри доро эстрадно-симфоническа оркестр наадана. (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.00 — Телевизионно һонин. 20.20 — «Святая должность на земле». Телевизор харагшадай бэшэгүүдтэ харюусаһан дамжуулга.

«Орбита». 20.55—Е. Каплинская. «Иимэ ушар болодог юм даа...» — телевизионно олон серитэй зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи ушар). 22.00 — «Хүн ба хуули».

Улаан-Үдэ. 22.30—«Уран зохёолшодой VII съезд угтуулан» (буряадаар).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 20.10 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Зенит» (Ленинград)—«Арарат» (Ереван), 2-дохи тайм. Ленинградһаа дамжуулга хэгдэхэ.

Улаан-Үдэ. 20.55 — Эстрадна концерт.

ЧЕТВЕРГ, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Телевизионно һонин. 18.25 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Зайка Петя и лесная столовая» гэжэ куколь на фильм. 18.40 — «Һунгалтые угтуулан» гэһэн дамжуулга (буряадаар).

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — П. И. Чайковский. Оркестрэй наадаха фортепианын 2-дохи концерт.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд тухай хөөрэлдөөн». 20.30—«Надя Павлова хатарна» — телеочерк. 20.50 — Киноочерк.

«Орбита». 21.15 — Е. Каплинская. «Иимэ ушар болодог юм даа...» 2-дохи ушар. Теле-зүжэг. 22.15 — «Ставрополиин хизаарай угтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ». КПСС-эй Ставрополиин крайкомой нэгэдэхи секретарь М. С. Горбачев хабаадалсана. 23.00 — «Залуу дуушад». Залуу дуушадай бүхэсоюзна телевизионно конкурс. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — Совет дуунуудай үдэшэ.

«Орбита». 20.10 — «Велосипедээр уласхоорондын урилдаан». ГДР-һээ дамжуулга хэгдэхэ. 20.25 — Концертын зал соо. СССР-эй арадай артист В. Новейко дуулана.

ПЯТНИЦА, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00— «Хонхо» — һурагшадта зорюулагдаһан тележурнал (буряадаар). 18.20 — «Үдэшын Улаан-Үдэ».

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Велосипедээр уласхоорондын урилдаа[н] ГДР-һээ дамжуулга хэгдэх[э] 19.45 — «Хэнэй хатар һай[н] бэ?» Концерт (үнгэт[э]) 20.00—20.10 — Забһарлал[га]. 21.10 — «Шэнэ газар[ай] эрдэм наука ба бодото бэ[шэ]лэл». 20.40 — СССР-эй арадай артист Э. Гилельс наадана (үнгэтэ). 21.15 — Е. Каплинская. «Иимэ ушар болодог юм даа...» 3-дахи ушар. Теле-зүжэг. 22.15 — «Һунгалтые угтуулан». Бүхэсоюзна репортаж. 23.00 — Совет композиторнуудай хүгжэм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30— Уран һайханай фильм. 21.00 — Мэдээжэ болоһон классическа хүгжэмэй концерт.

СУББОТО, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һү[үл]лэй һонин. 13.10 — Үх[и]бүүдтэ — «Куклануудай ма[]газин соо». (үнгэтэ). 13.5[]— «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын про[]грамма. 14.20—14.30 — Забһарлалга. 14.30— «Үх[и]бүүдтэ—фильм». «Бей ба[]рабан» — уран һайханай фильм. 16.10 — «Надя Павлова хатарна.» — документальна фильм. 16.30 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 17.30 — Социалис Ажалай Геройнуудай захилаар зохёогдоһон концерт. 18.1[] — «Огторгойдо — планетэнууд» — Польшын телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 19.00 — «Время» —мэдээсэлэй программа. 19.30 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон хүгжэмтэ программа. 20.00—20.10— Забһарлалга. 20.1[] — Ф. Достоевский. «Село Степанчиково и его обитатели». ССР Союзай Горькиин нэрэмжэтэ Москвагай уран һайханай академическэ театрай табиһан фильм-зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 23.00 — СССР-эй химическэ промышленностиин министр Л. А. Констандов тандa харюусана». 23.30 — Хатарай зал (үнгэтэ). 24.00— «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — Уран һайханай фильм. 21.10 — «Дудинскаягай класс» — телевизионно фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Бидэнэр—пионернүүд» — телевизионно документальна фильм.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Советскэ Союзда алба хэнэбди». 14.10—14.20 — Забһарлалга. 14.20 — Үхибүүдтэ — «Таабари ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 14.35— «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.35 — Хойто зүгэй арадай хоорой оркестрэй концерт (үнгэтэ). 15.5[] — Уласхоорондын һонин. 16.25 — Четверка по ле[]нию» — уран һайханай фильм. (үнгэтэ). 17.30 — Футболоор уласхоорондын уулзалга, Франциин, Аргентинын суглуулагдамал командануудай наадан. Франциһаа үнгэтэ дамжуулга хэгдэхэ. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.[] — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — «Москвагай одонууд» — гэжэ искусствын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. 22.15 — Кино болгогдон буулгагдаһан уран зохёолнууд. «Шэнэ газар хахалдаа» — уран һайханай фильм. (үнгэтэ). 1-дэхи сери. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 15.00—«Пионернүүдэй горн дуулана» бэ[] «Взвейтесь кострами» гэһэн фильм-концерт һурагшадта харуулагдаха.

УРАН ДУУНУУДЫНЬ ХАНХИНАА...

Буряадай АССР-эй габьяата артист В. И. Хижняковой ударидадаг Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй Соёлой ордонгой хоор, дуушадай ансамбль, һайн дуранай оркестр харалга фестивальнууд дээрэ саг үргэлжэ түрүү һуури эзэлдэг юм. 1963 ондо В. И. Хижняковой үүсхэлээр ЛВРЗ-гэй ажалай ветерануудай хоор эмхидхэгдээ һэн. Харин 1971 ондо эрэшүүлэй хоор эмхидхэгдэжэ, тэрэнэй дорюун аялга зэдэлжэ эхилээ.

Улаан-Үдын мяханай комбинадай Соёлой ордонгой дэргэдэ уран һайханай ехэ һайн коллектив хүдэлнэ. «Тэрэнги» гэһэн арадай энэ ансамблиин дуушад, хатаршад Эхэ оронойнай ниислэл хото Москвада уран шадабаряа хэдэн дахин харуулһан байха. РСФСР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Т. А. Полозова энэ коллективые хүтэлбэрилнэ.

ЛВРЗ-гэй Соёлой ордонгой дэргэдэхи эрэшүүлэй хоорой, «Тэрэнги» ансамблиин артистнууд Шэтэ хото һаяхан мордоо һэн. Тэдэнэр дүрбэн үдэрэй туршада Шэтэ хотодо айлшалжа, тэндэхи промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй урда концертнүүдые табяа.

Ц. БАТУЕВ.

Сирнин столицада бэеэ даaһанай түлөө хүшөө табигданхай юм. Энэ хүшөөгэй үндэр табсан Сирнин арадай ажабайдалые харуулһан зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй. Энээн дээрэ гурбан метр үндэртэй национальна хубсаһа үмдэһэн арабай дүрэ байдаг.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДРЕЗДЕН

ЭБДЭРШЭГҮЙ ХАНИ БАРИСААН

ТАСС

Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй X конгресс хүдэлмэреэ эндэ эхилбэ. Партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер түрүүтэй СЕПГ-гэй ЦК-гай делегаци тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй президент Л. Больц конгресс нээхэдээ, ГДР-тэ социализм байгуулха хэрэгтэ Советскэ Союз шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ. Немец арадые фашизмһаа сүлөөлһэн Советскэ Союз бидэнэй эгээн дүтын хани, хүсэн түгэс, бата найдамтай союзник болоо гээд тэрэ мэдүүлбэ.

ОГСД-гэй генеральна секретарь Курт Тиме конгресс дээрэ Центральна правлениин тоосоото элидхэл хэһэн байна. Хүгжэнги социалис общество байгуулгада ГДР асари ехэ амжалтануудые туйлажа байна гээд К. Тиме хэлэбэ. Түрүүшын үдэрһөө хойшо Советскэ Союзай аха дүүгэй туһаламжа, дэмжэлгын ашаар манай республикада социализм байгуулагдажа байна. Энэ хүгжэлтэ КПСС-эй ба СЕПГ-гэй хоорондохи, ГДР-эй ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаанай, харилсаа холбооной һүлдэ болоно. Арад зоной аша туһада эсэшэ сусашагүй, залан сэхэ ажал ябуулһанайнь түлөө агүүехэ совет арадта, эдэнэй алдарта Коммунис партида — Ленинэй партида, тэрэнэй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, манай үнэн хани, нүхэр Леонид Ильич Брежневтэ манай X конгрессэй ендэр дээрэһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһандаа баяртайбди.

— Совет делегациин толгойлогшо, ГДР-тэй хани барисаа тогтоодог совет бүлгэмэй Центральна правлениин түрүүлэгшэ С. Г. Лапин үгэ хэлэхэдээ, Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй X конгрессто хабаадагшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын эльгээһэн амаршалгые сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро ОГСД-гэй түрүүлэгшэ Л. Больцдо барюулһан байна.

ПРАГА

Харилсаанай арга нүхэсэлнүүд

ТАСС

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал эндэ ерээд байһан Аргентинын экономикын министр Хосе Лютер Хельбардтай эндэ уулзаба.

Аргентинын элшэ хүсэ, машина-бүтээлгэ, ашагта малтамалнуудые шэнжэлэн нээлгэ ба транспорт хүгжөөхэ талаар хоёр ороной харилсаа үргэдхэлгэдэ ехэ арга боломжо бии гээд хоёр тала хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглээ.

ЧССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр А. Барчак энэ үдэр Аргентинын айлшантай уулзаһан байна. Хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаа саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ПАРИЖ

ЗҮҮНЭЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭМЖЭХЭ

ТАСС

Франциин Коммунис ба социалис партинуудай, зүүнэй үзэлтэй радикалнуудай хүдэлөөнэй, нэгэдэмэл социалис партиин хүтэлбэрилэгшэд хэдэ хэдэн уулзалгануудые үнгэргэхэдөө, президентын һунгалтын нэгэдэхи турай һүүлээр орон дотор тохёолдоһон политическэ байдалые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хоёрдохи турай үеэр зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй хамтын кандидат Франсуа Миттеранда дуугаа үгэхыень эдэ партинууд һунгагшадые уряалба. Тэрэнии президентын тушаалда һунгалга Франциda политическэ тогтууритай байдал тогтоохо, социальна дэбжэлтэ, бэеэ даaһан байдал хангаха арга олгоһон правительство эмхидхэхэ байна гээд хандалга дотор хэлэгдэнэ.

Нэгэдэхи турта Ф. Миттеранай илалта туйлахынь түлөө тэмсэһэн бүхы эмхинүүдэй хараа бодолой, хүсэлэл оролдолгын тудалдаһаарнь сэдьхэлээ ханаанхай байһанаа дүрбэн парти мэдүүлээ. Майн 15-да Лион хотодо ниитэ национальна ехэ митинг эмхидхэжэ, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй хамтын кандидадые шууд дэмжэхээр шиидхэбэ.

Ажалай бүгэдэ ниитын конфедераци, Франциин Ажалай демократическа федераци, Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй национальна федераци энэ митингдэ хабаадаха гэжэ шиидээд байһан тухайдаа мэдүүлээ.

ДЕЛИ

Индиин түмэр замшадай забастовко

ТАСС

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Индиин түмэр замшадай үргэлжэлжэ байһан забастовкодо түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй 90 шахуу процентнь хабаадана. Түмэр замаар ашаа зөөлгын гуримай эбдэгдэһэнэй һүүлээр хэдэ хэдэн городуудта зарим эдеэ хоолой зүйлнүүд, шухала хэрэгтэй эд бараанууд дуталдана гээд «Таймс оф Индиа» бэшэнэ.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай түмэр замшадай эрилтые правительство хүсэдөөр дүүргэжэ шадахагүй гээд премьер-министр Индира Ганди парламентда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. «Хүдэлмэришэн ангиин түлөө бидэнэр оролдонобди, зүгөөр гүрэн тухайгаа бури ехээр оролдонобди, — гээд тэрэ мэдүүлээ. — Гүрэнэй аша туһа бусад бүлэг хүнүүдэй гү ,али һалбаринуудай аша туһаһаа үлүүгээр һанагдаха ёһотой».

Индиин парламентда Индира Гандиин правительствада . этигэл найдабари үзүүлхэгүй тухай правительствада ородоггүй партинуудай дурадхал зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ дурадхалыень парламент буруушаагаа.

Хэрбээ түмэр замшадан хаа хаанагүй дахинаа ажаллажа эхилээ һаань, түмэр замшадай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөгөө дахин үргэлжэлүүлхэ ба завастовкын урда тээ арестовалуулагдаһан профсоюзай ажал ябуулагшадые сүлөөлхэ зүбшөөлөө правительство үгэхэ байна гээд Индира Ганди мэдүүлээ.

ПАРИЖ

ПОРТУГАЛИДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Лиссабонһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Португалиин Саг зуурын правительство һаяар эмхидхэгдэн бүридүүлэгдэхэ юм гэжэ Ороноо хамгаалха национальна союзай түлөөлэгшэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлһэн байна.

Унагаагдаһан премьер-министр Каэтанугай арадай национальна ябуулга гэдэг партиин хэблэлэй орган — «Эпока» газетые Национальна Совет хаагаа. Энэ фашис партиин генеральна секретарь Э. Алвнин баригдажа, Ногоон хушуун гэжэ арал дээрэ сүлэгдөө гээд мэдээсэгдэнэ. Хархис засагай харуулай 900 гаран хүдэлмэрилэгшэ баригдан хаагдаа. Орон доторхи аюулгүйе хамгаалха албан шэнэдхэн хүбилгагдаха байна гэжэ соносхогдобо.

Ажалшадай суглаанууд, митингнүүд ороной олон хото городуудта, һуурин тос хонуудта үнгэргэгдэнэ.

ВАРШАВА, (ТАСС). Португалиин Коммунис парти Генеральна секретарь А. Куньял «Трибуна люду» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Португалида демократическа хүдэлөөн үргэнөөр боложо байна гэжэ мэдүүлээ. Демократическа эрхэ сүлөө усадхахые, хэтэржэ ерэхэдээ контрреволюци хэхые һэдэһэн хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулганyудтай шууд тэмсэхэ гээшэ манай гол шухала зорилго болоно гэжэ тэрэ тоолоно. Энээнэй тула үргэн ниитэ ажалшад зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ ёһотой гэбэ.

Португалиин коммунистнууд социалис партитай нэгэдэлээ, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ юм гээд тэрэ тэмдэглээ.

ЛОНДОН

Хүдэлмэришэдэй илалта

ТАСС

Англиин машина-бүтээгшэдэй ниитэ национальна буһалгаан дүүрэбэ. Энээндэ 1,5 миллион хүн хабаадаа. Ороной промышленностиин гол шухала һалбаринуудта үйлэдбэриин зогсожо, горитой хохидол ушаруулха болоходонь, предприятинн эзэд хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые хангаһан байха юм.

БОНН

В. Брандтын тушаалһаа бууһан тушаа

ТАСС

СДПГ-гэй правлениин, тус партиин парламентска бүлэгэй правлениин хамтын заседани эндэ болобо. СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Шмидтые федеральна канцлерай тушаалда кандидадаар дэбжүүлһэн ушар заседани дээрэ һайшаагдаа.

Шэнэ коалиционно правительствын бүридэл тушаа Сүлөөтэ демократическа партитай хөөрэлдөө хэхын тула СДПГ-гэй правлени комисси байгуулаа. В. Брандт заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, һүүлэй үдэрнүүдтэ тэрэниие дэмжэһэнэйнь түлөө партиин правленидэ гүнзэгы талархалтай байһанаа мэдүүлээ гээд эндэ тунхаглагдаһан коммюнике дотор мэдээсэгдэнэ.

Удаа тээнь В. Брандт телевиденеэр үгэ хэлээ. Политическэ нэрэ хүндэеэ, үнэн сэхэ байһанаа элирхэйлхые оролдон, федеральна канцлерай тушаалһаа бууха ушартай болооб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

«Партиингаа түрүүлэгшэ зандаа үлөөб, тиин хүн зондо, эб найрамдалай хэрэгтэ шухала политика бэелүүлэгдэ бүхы хүсэеэ зорюулхаб», — гэжэ В. Брандт хэлэһэн байна.

БЕЙРУТ

Израилиин харата ябуулганууд

ТАСС

Майн 10-да Израилиин сэрэгэй 8 самолёт Урда Ливанай Рашайя Аль-Фуххар, Хрейба, Абу Камха ба бусад һуурин тосхонууд дээгүүр ниидэһэн байна. Даб дээрэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, амгалан зоной дундаһаа алуулһан, шархатаһаншье хүнүүд бии.

Ливанай Оборонын министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд Таллет Аль-Саддан, Таллет Аш-Шахар районодохи тосхонуудые ехэ буугаар буудаһан байгаа.

ДАМАСК. (ТАСС). Голанска гүбээнүүд шадархи Сириин һуурин тосхонуудые Израилиин сэрэгшэдэй ехэ буугаар буудаха үеэр 7 хүн шархатаба. Таряашадай хэдэн гэр һандаргагдаа.

САР-ай сэрэгэй түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сириин сэрэгшэд дайсанай ракетнэ гурбан тухеэрэлгэ һандаагаа, һомо хэрэгсэлнүүдтэй хоёр склад тэһэлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Агитпункт ургана»—түрүү бэшэг «Эрэлхэг зоригой зам» — Г. Анкудиновай статья. «Тарилгын шанар—онсо анхаралда» — суглуулбари. ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Харилсаа холбоонь бэ[]нэ, дүршэлынь баяжана» — А. Колдуновой статья. «[]һэн үгэдөө эзэн» — А. К[]линай статья.

Гурбадахи хуудаһан[да]: «Хайхарамжагүй һалан хандаһанай аша» — Л. []ретинагай статья. Редакци ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһ[анда]: И. Калашниковай ро[ман] хэһэг. Уласхоорондын []жэлэл. Элдэб һонин.

Редакторай орлогшо **С. С. ЦЫРЕНДОРЖИ[ЕВ]**

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02411. Заказ № 0044[]